

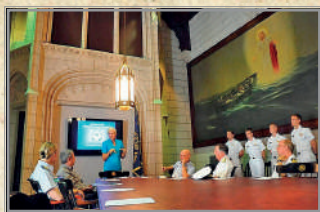

брой 1 (год. 19) април, 2023

АМВОН

Списание на храм „Св. Атанасий“ гр. Варна

Вести от православния свят

Американската Академия на търговския флот (USMMA), разположен близо до Ню Йорк, е закрил с бяла завеса огромната

старинна картина, на която е изобразен ходещият по водата Иисус Христос, след като основателят на Фонда за военна религиозна свобода (MRFF) Майкъл Вайнщайн се обърнал с изявление, че тази „възмутителна“ картина оскърбявала чувствата на нехристияните като демонстрирала „главенството на Иисус Христос над всички останали“ и с това противоречала на Конституцията. По думите му, картината не обезпечавала справедлива работна среда за всички курсанти и сътрудници, които изповядвали различни религии.

В последната седмица на февруари телевизионният канал «Спас» е заснел документален филм за свети апостол Тома и за християните в

Индия. Заснемането се е извършило в щата Керала, разположен на Малабарското крайбрежие в юго-западната част на Индия, където в I век е пребивавал и проповядвал апостолът. Снимачният екип е посетил най-древните храмове и свети места, имащи историческо и духовно значение за християни-

те в Индия.

В началото на март, на среща с епископи и миряни, католическата църква в Германия е взела решение да „благославя“ еднополовите

бракове. 176 участници в събранието, в това число около две трети от 67 епископи са гласували това решение. Само 14 са били против, а 12 – въздържа-ли се. Председателят на Конференцията на католическите епископи в Германия Георг Бетцинг определил решението като „много добро!“ През месец февруари и Генералният синод на Англия също е одобрил „благославянето“ на еднополовите двой-

ки.
В петък - 10 март, на 97 годишна възраст е предал Богу дух йеросхимонах Иулиан (Лазар) – любим и многопочитан старец от румънския скит „Иоан Предтеча“

на Света гора. Той се подвизавал на Атон 46 години. В негово лице, много монаси са придобили духовник, изпълнен с онази любов, от която се нуждае всяка душа в своя път към Царството небесно.

Епархийски новини

На 5 март, 1 Неделя на Великия пост – Православна, Негово Високопреосвещенство Варненският и Великопреславски митрополит Йоан възглави празничната богослужба в Митрополитския катедрален храм „Успение Богородично“.

На тържествения ден, посветен на победата над ереста на иконоборството, Архиепископът ръкоположи за дякон благоверния мъж Тихомир Бинев.

На 10 март 2023 г., в изпълнение решение

на Светия Синод на Българската православна църква – Патриаршия, в Митрополитския катедрален храм „Успение Богородично“ беше отслужен благодарствен молебен по случай 80-та годишнина от спасяването на българските евреи.

На 1 април, със съдействието и благословията на Варненски и Великопреславски митрополит Йоан, се проведе голям благотворителен концерт.

РЕАЛНОСТТА НА ХРИСТОВОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ

Протоиерей Василий Зеньковский

Христос умря на Кръста и възкръсна на третия ден – не като дух, а като жив човек, в пълнотата на Своята същност („Защо търсите Живия между мъртвите?“, казаха ангелите на Мария Магдалина и на другите жени с нея, дошли при гроба да помажат с благовония тялото Иисусово /Лука 24:5/). Но даже и на най-близките Му ученици, макар и многократно слушали от Него за възкресението, им беше трудно да приемат този факт: разказите на Мария Магдалина и на другите жени за Възкресението на Христос „им се показаха празни, и не им повярваха“ (Лука 24:11). Когато Самият Христос се яви на апостолите, „те, смутени и изплашени, помислиха, че виждат дух“. „Но Той им рече: защо се смушавате, и защо такива мисли влизат в сърцата ви? Виджте ръцете Ми и нозете Ми: аз съм Същият; попипайте Ме и вижте; понеже духът няма плът и кости, както виждате Мене, че имам“ (Лука 24:26-39).

Макар иудеите да не са били чужди на идеята за задгробния живот (освен садукеите, които всякак са отричали възкресението), то представата им е била неясна и размита. Любопитно е тук да се отбележи, че с появяването на християнството и с неговото твърдо свидетелство за възкресението, иудейската мисъл (особено в мистичните трактати на Кабала) решително е еволюирала в посока отрицание на възкресението. Във всеки случай, не е било лесно и за апостолите да прегърнат идеята за възкресението – имаме яркото свидетел-

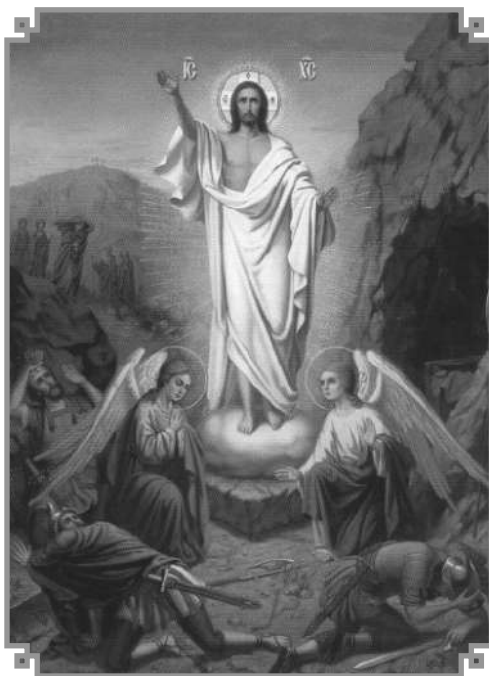
ство в скептичното отношение на апостол Тома към разказите на другите ученици за видения от тях Възкръснал Господ.

Цялата трудност за апостолите и за всички, които следвали Христос, да приемат Неговото Възкресение, се заключвала именно в пълната реалност на възкръсналия Спасител. Трудността била не толкова в самата

идея на възкресението, дори не в неразбирането на тази идея, а именно в ослепяващата реалност на Възкресението Господне! Съществува тук е и това, че Възкресението на Господ е било и преобразяване на Неговата плът.

Учениците често не Го познавали, когато Той ходел с тях; появявал се и при „затворени врати“ (Иоан 20:19), после отново ставал невидим, изчезвал... Това били вече нови свойства на Христос – в Него била цялата предишна пълнота на телесния живот (за да

покаже на учениците си цялата реалност за Своето възкресение към живот, Христос „Те му дадоха късче печена риба и вощен мед. И като взе, яде пред тях“ (Лука 24:42-43), но и тези нови свойства. Както свети апостол Павел пояснява: „сее се тяло душевно – възкръсва тяло духовно“ (1 Коринт. 15:44). Духовното тяло във възкръсналия Господ било истинското Му, но вече преобразено – с него Господ се възнесъл на небето. В духовното тяло се побеждава (макар и да не

изчезва) пространството.

Възкръсналия Господ са видели мнозина, но следващите поколения (освен случаите, в които Господ Сам се явявал- както например на св.ап. Павел) са живели само с вярата в истинската реалност на Възкресението на Христос. На тази вяра почивало, почива и до днес християнството и да се превърне Христовото Възкресение само в някакъв символ, означава човек напълно да се отвърне от християнството.

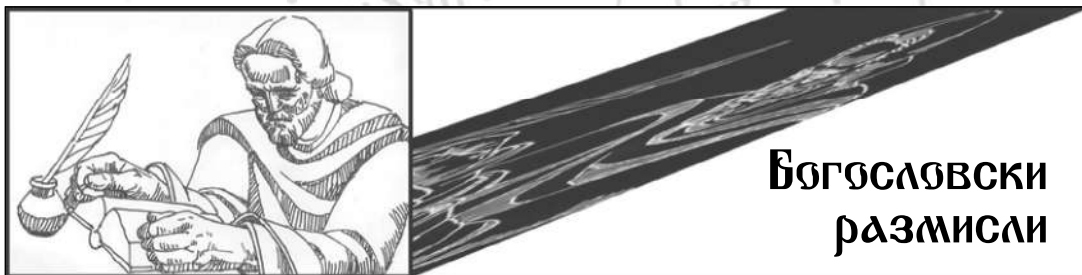
Ако сравним християнството с различните езически култове и мистерии, то се оказва, че в тях има някакво, макар и доста отдалечено сходство с християнството, но не и с неговото централно учение за доброволната смърт на Христос, която е Негов изкупителен подвиг, завършващ с Неговото Възкресение. Да се мисли, че цялото това учение на християнството е митологична добавка към реално историческо събитие – смъртта на някакъв Учител, е възможно само като нарочно желание да се представи християнството като една от степените в развитието на митологичното творчество на човечеството. Разбира се, не може да се отрече, че около историческите личности винаги се съставят легенди и че от зрънца действителни исторически събития се раждат пищни повествования. В самото християнство винаги е съществувало ясното съзнание за тази опасност и Църквата е отхвърлила още във втори век всякакъв род легенди, отдалечени от основната традиция – такива „апокрифи“ тогава са съществували много! Апокрифите са истинска християнска ми-

тология, често благочестива, стремяща се да разкрие това, което е останало скрито и невяно. Но Църквата строго е различавала Преданието, идващо от апостолите, от тези измислици, и на основата на тези различия е възникнало уточнението за това, което Църквата е признала като „Свещено Писание“.

Тази строгост на Църквата говори много за критическото различаване на истинското от неистинското, реалното от измисленото още от най-ранни времена. Критическа постановка много рано се е оформила в християнството, именно защото то се е разпространявало в езическа среда, наситена с митологични разкази. За Църквата било от изключително значение да отдели реалното от митологичното - цялото християнство от самото начало е проникнато от живото чувство на реалността на Христос – в началото на земята, а след Възнесение – на небето. В реалността на Христос е цялата сила на християнството и дори и най-малката сянка от митологизъм е била нетърпима за тези, които са изповядвали Христа – Разпнатия и Възкръсналия!

Превод от руски език: Валя Марчелова

Богословски размисли

РАЗБИРАНЕТО ЗА ЗЛО ПРОФЕСОР АЛЕКСЕЙ И. ОСИПОВ

Говорейки за спасението, ние засягаме един въпрос от огромна важност. А именно – спасение от какво?! Всички религии и мирогледи ще отговорят – от злото! Но какво се подразбира под „зло“? И тук вече се започва... Срещаме се с редица различни гледни точки.

Ако вземем нехристиянското съзнание, за най-ярка демонстрация може да послужи религията на персите – зороастризма. Като дуалистична религия, тя признава едновременното съществуване на двете начала – добро и зло, водещи помежду си непрестанна борба, т.е. злото в нея се оказва изначално присъщо на битието. Действително тази религия предполага, че в крайна сметка доброто ще победи злото, но това е друг въпрос. Самата природа на злото се оказва не възникнала, не следствие, а изначално съществуваща.

Има и друго разбиране за метафизическото зло - това, което намираме в Библията. Разбирането, което е било присъщо във Ветхозаветната религия и което остава една от истините на християнската вяра. Какво се разбира тук под метафизично зло? По Библията сътвореният свят – и материален, и нематериален, е означен със славян-

ския израз „добра зело“ (твърде добро), т.е. прекрасно и съвършено като своя Творец. Въпреки че, в резултат на свободната воля на тварите, се е извършило отстъпление от това добро, даже можем да кажем – разрушаване на това добро. И това се извършило къде? Още там – в метафизическата сфера.

Заради това, злото имало вече своето начало там, но е ясно по каква причина.

Злото се явило като опорочаване на доброто, отстъпление от доброто.

Единодушни са всички християнски духовни писатели, че произходът на злото в този свят, заради което се яви и Синът Божий, Който е и Син Човешки, за да спаси света, е

в свободата човешка. Какво се случи? Как можа човекът от състояние на Богоподобно съвършенство и блаженство, да изпадне до състояние по-долно? Проблемът е в свободата. А има ли определение за свобода? Да, има многочислени определения. Ако се опитаме да сведем всички тези определения и интерпретации на свобода, можем да стигнем до следната формулировка: свободата е способност на човека да започне ред действия по собствена воля, а не поради някаква причина. Друго общо определение

по същество е трудно да си представим, тъй като в момента, в който поставим въпроса „Защо?“, вече сме зачеркнали свободата. Свободата е независимост от каквото и да е. И така, свободата е способността на човек да започне ред действия не по някаква причина, която го предизвиква, а защото той така иска. Приемайки това разбиране, ние можем да имаме вече словесно определение на свободата.

Ако говорим по същество, то разбирането за свобода е неизразимо с понятия, доколкото свободата се отнася към едни от първичните категории – спомнете си Платон! Първоначалата нямат определения, не се поддават на формулировка. Всъщност, постигането на свобода е възможно само чрез непосредственото ѝ преживяване, в собствения личен опит. И

мисля, че внимателният човек може да я преживее опитно. Ето например, след една разтърсваща изповед, когато човек усеща пълния мир на душевните си сили, усеща освобождението от влечения, увлечения... Ето така свободата се преживява и не може да бъде описана с думи.

Сега можем да се обърнем към това, което се случи в света човешки. Как стана така, че Адам от богоподобно същество стана подобен на земните твари? Знаете факта, че Адам даде наименованията на всички твари. Тук тълкувателите са единодушни. Те казват, че Адам е виждал същността на всички твари и името, което им давал, не е било случайност, а израз на същността, т.е. всяка дума имала своя определен смисъл и

понятията не били давани току-така, а изразявали същност. Те твърдят, че това можело да стори само този, който виждал същността на всяка твар. Тоест Адам е притежавал удивителната способност да познава окръжаващия го свят. Ако се обърнем към епохата, в която се създавали библейските книги, ще се уверим кой е имал право да дава име в онези времена? Или бащата, който бил пълен господар в семейството; или царят, който владеел целия народ; или робовладелецът, който властвал над робите си и т.н.

Оттук и изводът: Адам е бил венецът, царят на цялото творение и е разполагал с пълнотата на властта, дарена му, за да владее над всички земни твари.

Всичко това ни дава възможност да кажем, че Адам Първосъздадени е бил наистина същество, произпълнено с величие!

Както е написано на църковно славянски; „добра зело“! Той е бил изпълнен с красота, с всякакво познание, знание и всякаква власт. Но е бил човек, а не Бог! И осъзнаването на това какъв е, става почвата, но не и причина!, върху която нещото се случва. Какво точно?

Преди да отговорим на този въпрос, нека поразсъждаваме над друг, който е твърде сериозен и важен. Имал ли е Адам всичко, което му е било нужно? Да, всичко, от което се нуждаел, навярно е имал. Но всичко, което е можел да има - разбира се - не! Нали е бил призван към съвършенство! Той не е някакво статично същество, завършено, окончателно... Не! Доколкото е създаден по образ Божий, това показва безкрайна

перспектива за неговото възможно усъвършенстване.

Какво е нямал Адам? Едно много важно нещо, което и Сам Бог не би могъл да му даде – наличието на опитно знание за самия себе си! Кой е той сам по себе си, а не чрез силата на благодатта Божия?! Разбирате ли, когато човек расте в прекрасни материални условия, той даже и не може да си представи нещо да му липсва, не може да си представи как е възможно нещо да няма. Адам е виждал, съзерцавал Бога до степен, която била достъпна за човека – общувал с Него, разбирал, че всичко е от Бога и в същото време не

е имал и зрънце от този духовен опит, опит на знанието, че без Бог е нищо. Това той нямал и не е било възможно да го има. Отсъствието на опитно познание върху почвата на величието, в което се намирал, поставя

свободата му пред реалността да види себе си като божество – нали всичко му е подчинено, всичко знае, изпълнен е с величие и красота. Вижте и първото изкушение – „ще бъдете като Бог!“ Ето какво можело да възникне в психологията на първия човек. Адам е бил свободен, още не е съществувала страстта на гордостта, тщеславието – той още не е бил свързан с никаква страст, а не-свободата настъпва тогава, когато човек вече е свързан със страстите. Та, Адам бил свободен. И ето тук се извършва този акт на свободата, тоест възможността да предприеме ред действия от самия себе си. И той дал началото на ред действия – дал свобода на тази идея, на тази мисъл, на това саморазбиране, че е подобен на Божеството, дори, че сам е Бог.

Ето, предложих ви един вариант, който ми се струва, доста съответства на психологията на човека, на тази реалност, в която се намирал първият човек. Може да бъде разбрана причината на извършеното, причината за този акт, как е могло да се случи това, което прочитаме в Библията. Този акт се е извършил напълно свободно, не по силата на страсти, а чрез свободно осъществяване на тази мисъл от човека. Ясно е какво се е случило – осъзнаването на себе си като Бог, което е не нещо друго, а противопоставяне себе си на Бога. Акт на противопоставяне, на отсичане, на отделяне от Бога. Именно такава е природата на злото!

Интересно е, че светоотеческата мисъл пряко утвърждава идеята, която преминава навсякъде – злото няма същност, с което християнството напълно отхвърля онова метафизическо разбиране за

зло, което присъства в езическото съзнание, където злото се разглежда като нещо самосъществуващо, самобитийно – подобно на доброто. Християнството решително отхвърля тази идея и утвърждава, че злото няма същност. Болестта, например, не съществува сама по себе си. Тя съществува само в човека, където се проявява като разстройство на нормалното му състояние. Ето това е болестта. По същия начин и злото – то не е субстанция, а нарушаване на доброто, изкривяване на доброто, извращение. От тук и друга интересна мисъл – какво са нашите страсти? Изкривяване на добродетелите ни! Изопачаване, израждане на онова добро, първосъздаденото, прекрасното, което сега придобива карикатурен вид.

У Исаак Сирин има забележително опре-

деление на гнева, в което се казва: „Гневът е онова неотделимо, необходимо, прекрасно свойство на човешката природа, благодарение на което, човек може да отсече всяко зло като куче на стража пред дома“ . Като вярното куче не пуска никой чужд или враждебен в дома - защитава го, така и гневът - това силно чувство, което стои на стража и пази душата от всяко зло. Нали и отците призовават към ненавист на греха. Не така хладно, както ние днес стоим пред греха, а с ненавист, защото, докато човек не възненавиди греха, не може да се освободи от него!

И така, това зло, което виждаме в човешката природа, не е нещо, влязло отвън като някакъв бацил, а е извращение на човешките свойства. Те придобиха този болезнен вид, болезнено състояние, това разстройство в човека, когато той скъса живата си връзка с Бога. Християнството отхвърля наличието на някакво самосъществуващо зло, то учи, че злото е следствие на свободата. Когато говорим за човешкия свят – имаме предвид човешките свободи, а когато говорим за ангелския свят – имаме предвид свободите в него.

Забележете – казвам свободи – множество число! Ще ви назова три типа свобода, които са принципно различни, но и взаимно свързани.

Съществува свобода на волята- нея притежавал първият човек, нея притежаваме и ние. Какво означава тя? Това е свойството на човека, благодарение на което може да определя себе си по отношение на добро или зло, доколкото ги вижда. Това е вътрешно самоопределение. Тази свобода е присъща на човека по природа и над нея никой и нищо не може да стои. Сам Господ не може да я докосне, защото това вече няма да е човек. Ако се отнеме това свойство, както казват светите отци, „Сам Бог не може да ни спаси без нас“! Оказва се, че това е толкова священо, дълбоко сърдечно, че Сам Бог не може дори да се докосне и да ни спаси без нас, самите, без нашата воля.

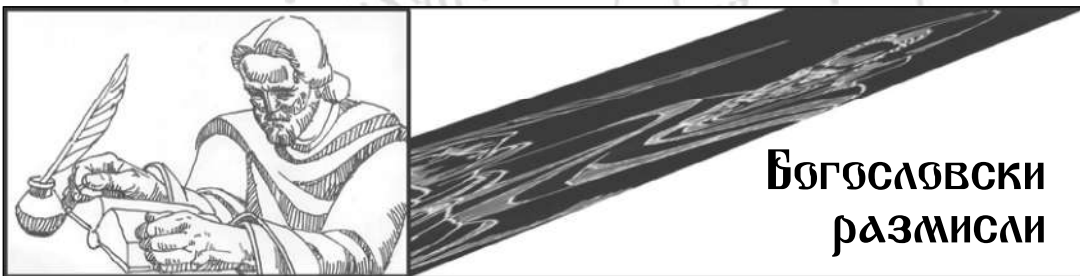
Другият аспект на свободата се изразява

в следното. Едно е човек да се ориентира пред лицето на видимото от него добро и зло и да определи своето отношение, да направи своя избор, а свършено друго е, когато иска да реализира своя избор в практическия живот. Нали е свързан с други хора, с окръжаващата го действителност, даже със състоянието на собствената му душа и тяло и т.н. и дори да иска да направи много, да не успее поради различни причини. Когато става дума за действията във външния свят, непрекъснато човек се сблъсква с въпросите за социалните права, за които постоянно се говори и пише. Това е словото на печата, на действията, на религиозната свобода... За какво става дума? За възможностите, за правото или по-точно за осъществяване на своите убеждения, на своето разбиране за живота, за своето отношение към външния свят, за осъществяването на практически външен живот в държавата, в обществото и т.н. Тези две свободи са малко или повече по-понятни за външния свят.

Но има и трети вид, за който външният, нехристиянски свят просто нищо не знае. Става дума за духовната свобода! Под това понятие се разбира властта на човека над самия себе си.

Блажени Августин казва: „ Най-голямата свобода за човека е способността да не греши“! Ето това е духовната свобода. Оказва се, че човек може да достигне такава чистота, такава святост на душата и сила на духа, когато, както казва блажени Августин, става неспособен да греши. Тази е свободата, която привлича християнското съзнание!

Превод от руски език: Валя Марчелова

Богословски размисли

ОТКЪДЕ ПРОИЗЛИЗАТ МНОГО ОТ ПРОБЛЕМИТЕ НА СЪВРЕМЕННОТО ОБЩЕСТВО?

ПРОТОИЕРЕЙ ВЛАДИМИР ДОЛГИХ

Ведна от своите беседи митрополит Антоний Сурожски посочва три нива на обществената криза:

1. Културна криза;
2. Интелектуална криза;
3. Духовна криза.

Всички те са взаимосвързани, при това духовната криза е най-дълбока. Ще поговорим за всяка от тях.

Културна криза

Затова, че Западът се е отвърнал от своите християнски корени, се говори отдавна и едва ли някой ще полемизира активно по темата. Причината за умирането на „християнската душа“ в западното общество, част от което се явяваме и ние въпреки популярното мнение, трябва да се нарече не мултикултурност, а монокултурност на секуларността. „Нашият век е станал век на геноцида, сексуалния хаос и поклонението пред парите. Или всички философи са лъжци, или ние сме обречени – освен ако не се разкаем и не „обърнем времето“, - пише

американският философ Питър Крифт. Ала тържеството на постхристиянското общество на Запад не бива да ни въвежда в горделива самозаблуда, тъй като всичко това, което е популярно там, с времето става популярно и у нас. И тъй, количеството на пра-

вославните християни трябва да се изчислява не с официални статистики, а с количеството хора, които пристъпват към Чашата в неделен ден.

По-голямата част от населението в славянските страни се асоциира с православие, но тази позиция произтича от факта, че хората просто са родени и израснали в тези страни и това е така нареченото историческо християнство. Следствие на

такова „християнство“ болшинството от обществото е свършено индиферентно към въпросите на религията и духовността.

Разглеждайки въпросите на културата, ще се обърнем към тъй нареченото съвременно изкуство. В повечето случаи това „изкуство“ не може да се нарече изкуство.

Единствената му полза се състои в ярката демонстрация на духовно обедняване и дребнавост на съвременния човек. Защитниците на съвременното „изкуство“, разбира се, ще настояват на това, че зад цялата грозота и оскъдност на продуктите на това „творчество“ се крие някакъв дълбок смисъл, но по такъв начин те поставят себе си в незавидно положение, тъй като все пак ще им се наложи да признаят или несъстоятелността на подобен род дейност, или собствената си глупост. Нека опитаме да дадем пример. В сходно положение са били древните езичници, когато встъпвали в спор с християнските апологети и се стремели чрез доста развратни митове да говорят за благородните мотиви и действия на боговете. Така, при апологета Арнобий Старши можем да прочетем следното: „Преди имаше обичай посредством алегоричната реч

да се придава на неприличното приличен смисъл и да се облича в благопристоен вид онова, за което е неприлично да се говори. Но по вашето свидетелство, в неблагопристойна форма се говори за благопристойни предмети, и безукоризненото в нравствено отношение се излага в мръсни изрази, така че това, което преди благопристойността прикривала заради срама от неприличието, сега, с изменението на образа на изложението, се изобразява пошло и в неприличен вид“. По такъв начин, зад произведенията на съвременното „изкуство“ в действителност или не стои нищо дълбоко, или създателите им са толкова глупави, че зад грозотата на своите „творения“ са скрили важни смисли, които никой всъщност не може да разгадае. Мисля, че изводът е очевиден.

Когато се губят религиозните и моралните ориентири, губи се и изворът на истинското вдъхновение. Църквата никога няма да погине и ще пребъдва до края на света, а съвременният човек може да погине в морето на безкултурната секуларизация.

Интелектуална криза

Интелектуалната криза е следствие на културната криза. Може да се каже, че тя има два вектора на действие: първият се състои в разпиляването на огромно количество от интелектуалния ресурс на човечеството, насочено към обезпечаване и развитие на общество на потреблението; вторият

е абсолютната секуларизация на науката и отказ от нейното смислово съдържание. Ние не говорим за необходимостта от изкуствено обединение на научните и религиозни знания – тази задача е никому ненужна и, по принцип, непостижима. Ала не бива да скрива-

ме това, че много учени днес при трактовката на тези или онези явления изхождат от общоприетата към дадения момент научна парадигма, а не от наличните факти. Пример за това могат да бъдат изначалното неприемане от научния свят на теорията за Големия взрив, съвременните хипотези за множествеността на световите и червеевите дупки, скандалът с фалшивия пилтдаунски човек или разглеждането на пакичетуса в качеството му на преходна форма от сухоземни млекопитаещи към китове, макар палеонтологът Филип Джиндерих в свободна форма да е нарисувал цялото същество, базирайки се единствено на черепа и на собствената си фантазия.

Критиците на християнството считат, че вярата в личностния Бог ще доведе наука-

та до задънена улица, тъй като всичко ще може да се припише на Божията воля. Такъв подход поразява със своята наивност - та вярата не е попречила да бъдат достигнати научни висоти от такива светили, като: Блез Паскал, Исаак Нютон, Нилс Бор и др. Днес същият този дарвинизъм се налага да бъде разглеждан не като научна теория, а като мирогледна позиция, която влияе на много сфери на дейността на човека, който го изповядва. В това отношение християнството, в качеството си на обяснителна основа, не му отстъпва по никакъв начин. Забравяйки Христа, съвременното общество е забравило също, че много европейски и американски университети са започнали своето съществуване именно от катедрите по теология.

Интелектуалната криза доведе и до това, че повечето хора престанаха да четат сериозни произведения, престанаха да работят над собствения си светоглед, отдавайки се несъзнателно на случайни фактори в това отношение. Популярността на социалните мрежи доведе до това, че информацията сега се поднася на човека в безпорядъчно дискретна форма. Даже „най-правилните“ и информационно наситени групи никога не предоставят материала в цялостен, завършен вид. Противоположност на такъв вид подаване на информацията е книгата. Ние можем да запомним едва 10-15% от прочетеното, но и тези 10-15% ще са цялостен „къс“ информация, закрепен в паметта за цял живот. Книгата влияе на светогледа, на жизнената позиция, на отношението към околните, на начина на живот, докато социалните мрежи не са способни да направят нещо подобно. Те са консуматори на време,

в най-добрия случай - създаващи илюзията за образованост, а най-често водещи до затъпяване и пълно безразличие към каквото и да било, освен към самите себе си.

Хората, откъснати от книгите, лишават сами себе си от способността да мислят критично, вътрешният живот на такъв човек, независимо от яркостта на поглъщаното съдържание, става доста беден. Интелектуалната криза ще продължи да обслужва нуждите на потребителското общество, а християнството винаги ще противостои на такъв род явления, призовавайки човека към покаяние, развитие и изменение на своя живот.

Духовна криза

Духовната криза започва от кризата на Истината. Самата идея за съществуването на обективна истина днес се игнорира. В повечето образователни уч-

реждения и СМИ, които формират умовете, въпросът за истината или е оставен на заден план, или е игнориран като цяло. Ала съществуването на обективната Истина не зависи от възприемащия я субект. Две по две винаги ще бъде четири, независимо от това дали знам таблицата за умножение или не, дали живея в просветена Европа или тичам из джунглите на Южна Америка. Истината съществува и е винаги една, игнорирането или отричането на този факт води човека към религиозен и духовен релативизъм, а също така до „плюшен“ скептицизъм. За съжаление, такава позиция най-вече е популярна в съвременния свят и хората забравят, че зад житейската, мирогледна позиция стои въпросът за спасението на душата на всеки отделен човек.

Засягайки проблема за духовната криза,

Призив

митрополит Антоний Сурожски отбелязва две характерни черти, свойствени на секуларното общество:

1. Загуба на чувството за Бога;
2. Остра реакция към света.

Секуларното общество се определя от пълната загуба на чувството за Бога. Човек, обръщайки се навътре към себе си, все повече и повече осъзнава своята привързаност и принадлежност към този материален свят. Но независимо от всичко казано по-горе, за щастие, радикална секуларизация на обществото все още не се е звършила. Църквата все още не е станала свършено чужда на съвременния човек. Даже често критикуваното западноевропейско общество, в своите най-добри и видни представители, съхранява здраво християнско съзнание.

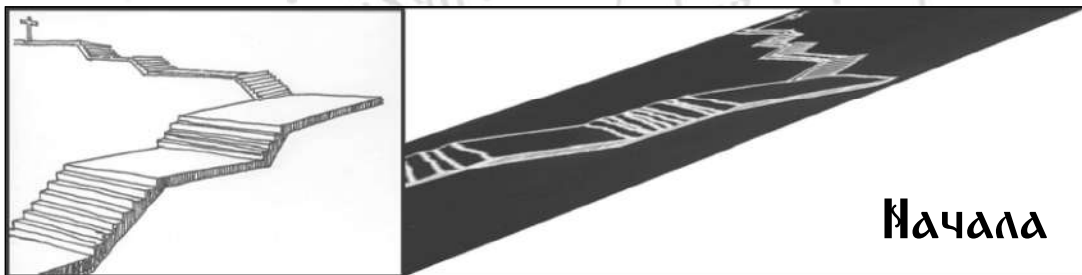
Острата реакция към света не предполага развитието на по-дълбоко разбиране на света. Острата реакция към света се гради на отрицанието на другото измерение на света, в което има неразбиране, забвение

или просто невъзприемане на вечността, безсмъртието и Бога.

В диалога със съвременния човек доста често се налага да се говори не за конфесионалните или догматичните различия, а за общохристиянските понятия, и в този контекст митрополит Антоний обобщава: „Когато мислим за това общество, което съдържа Бога и човека, в тяхното формиране на Царство и Тяло, то ние виждаме, че и двата аспекта, касаят Църквата“. Активирането и насочването на вътрешните човешки сили към търсенето на обективната Истина, избавлението на човека от духовната безчувственост и слепота в условията на трипластовата криза, съставляват същността на нашата обща мисия като християни!

Превод от руски език: Йоанна Калешева

ЗАТОВА ПРОСЛАВЕТЕ БОГА В ТЕЛАТА СИ И В ДУШИТЕ СИ, КОИТО СА БОЖИИ

(1 Кор. 6:20)

Епископ Висарион (Нечаев)

Сред литургичните действия, които служат за прослава на Бога чрез телата ни са: стоене, коленичене, малки и големи поклони (поясни и земни), покланяне с глава, падане ничком, въздаяние (вдигане) на ръцете, поклонение с лице на изток, осеняване с кръстното знамение.

За стоенето прави

Обичаят да се стои по време на богослужение се е спазвал още в старозаветната Църква. Така света Анна, майката на пророк Самуил, когато била неплодна, стоейки пред Скинията се молела на Господ да ѝ даде дете (1 Царе 1:26). По време на бого-

служението при освещаването на Соломоновия храм се казва, че левитите и певците са пеели, стоящи пред олтара (2 Пар 5:12; 1 Ездра 3:10). При царуването на благочестивия Йосафат, по повод на нашествието в Иудейското царството от моавците, амонити и амаликците, царят и народът се събраха в храма, за да изпросят от Бога за помощ

срещу враговете, и се молеха изправени - „И застана Иосафат в събранието на иудеите и на иерусалимци в дома Господен, пред новия двор... И всички иудеи стояха пред лицето Господне, и малките им деца, жените им и синовете им.“ (2 Пар 20:5, 13). Не само по време на молитва те стояли прави, но и докато се четял и обяснявал иудейския Закон, било обичайно да слушат изправени.

Така при Ездра левитите обяснявали закона на народа, „а народът стоеше по местата си“. (Неем. 8:7)

Старозаветният обичай да се стои по време на богослужение се е запазил в християнската църква не без волята на Господ Исус Христос,

тъй като в своите наставления за молитвата Той Сам казва - „и когато стоите на молитва“ (Марк 11:25) , и с тези думи, ако не и да е предписал, но е одобрил стоенето по време на молитва. Свети Йоан Богослов видял, че в самата Небесна Църква „пред престола и пред Агнеца стояха голямо множество хора, които никой не можеше да изброи, от всички народи, племена, люде и езици...“ и че „са-

мите ангели стояха около престола” (Откр. 7:9, 11). Пророците Исаия, Михей, Даниил са виждали небесните жители в същото положение (Ис.6:2, 3 Царе 23:19, Дан.7:10).

Тертулиан (писател от II век след Рождество Христово), осъжда в подражание на езичниците онези, които не стоят по време на молитва, а седят. Но по време на четене на Апостола и старозаветните книги, по време на пастирските поучения, а в египетските манастири, по свидетелството на Касиан, и при пеене на псалмите е било позволено да седи. Въпреки това, няма съмнение, че обичаят да се сядат по време на четения и поучения също не е бил всеобщ в древността. Блажени Августин (живял през V в. сл. Р. Хр.) изобличава тези, които ненужно седят в храма по време на четения и поучения. Ето неговите думи:

„Воден от бащинска любов, преди известно време посъветвах онези, които бяха или с болни крака, или обременени от други недъзи на тялото, и ги помолих, по време на най-продължителните четения, когато нямат сили да стоят, с внимание да слушат прочетеното, седейки мълчаливо. Но днес някои от дъщерите наши, дори здрави, смятат, че винаги трябва да правят това. Защото, когато започне да се проповядва Божието слово, те като че ли искат да се излегат, но макар и така, нека само мълчейки, с жадно сърце да попиват словото Божие и да не се занимават със суетни разговори. Но самите те не слушат и пречат и на другите да слушат проповедта. И така, моля ви, почтени дъщери, и с бащинска грижа ви призовавам да не седате по време на четенето и поучението,

освен когато силна телесна слабост не ви принуди.“

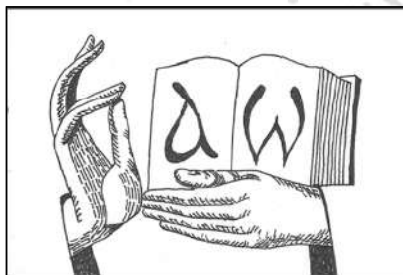
Стоенето по време на богослужение е знак за нашето благоговение пред Бога. Ако слугата, в знак на уважение към господаря си, стои пред него, а не сядат, то колко повече се изисква от нас да благоговеем пред Господа на небето и земята, като Негови слуги да стоим в молитвено служение Нему. Ако небесните сили предстоят със страх и трепет пред Божия престол, как бихме се осмелили ние да постъпваме по друг начин?

Впрочем, светлата Църква не смята за грях, ако някой поради немощ или болест не може да стои по време на богослужение, но се моли, или слуша четенията и поученията седнал. Освен това епископите и презвитерите, в знак на тяхното достойнство, имат право да седят по време на богослужение при определени случаи, за което за тях уреждат места в църквата. Освен това, поради продължителността на църковната служба, църковният устав позволява на всички да седят по време на четенията и поученията, които се полагат на утрешната след стихословието на катизмите и след третата песен на канона. Също и по време на стиховете, наречени седални. От само себе си се разбира, че в посочените случаи християните могат да се възползват от разрешението за сядане по време на богослужение, само когато службата е наистина дълга, при строго спазване на правилата за четенията.

Но когато службата не е толкова дълга, колкото би трябвало да бъде по правило, там, очевидно, не трябва да се сядат изобщо.

*Превод от руски език:
Армине Христова*

СЛОВО ЗА ЖИВОТ

СЪТВОРЕНИЕТО НА ПЪРВИТЕ ХОРА И ТЕХНИЯ БЛАЖЕН ЖИВОТ В РАЯ

Архиепископ Вениамин

Човекът, като венец на творението, е създаден по особения Съвет на Светата Троица. Бог сътвори човека по образ и подобие Свое. Тялото му, както и телата на всички животни, е създадено от земната пръст, но духовната му природа е непосредствено вдъхната от Твореца.

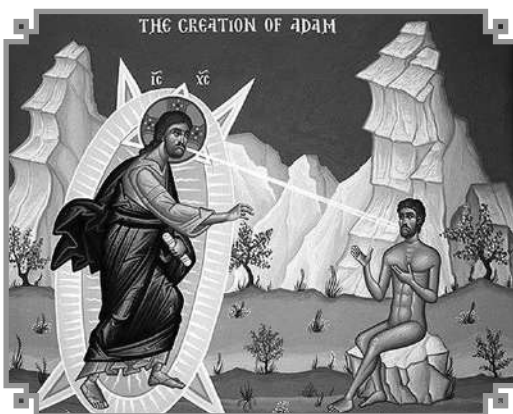
„ И създаде Господ Бог човека от земна пръст и вдъхна в лицето му дихание за живот; и стана човекът жива душа.“ (Битие 2:7). Не бива да се мисли, че човешката душа е частца от Божественото Същество. Душата на човека е тварна, също както и тялото му, но тя съдържа в себе си образа на своя Творец. Според учението на отците на Църквата, „Божият образ“ в човека се изразява в свойствата и силите на човешката душа – в нейната духовност, разум, чувства, свободна воля, а „подобие“ - в насочването на тези сили и способности към Бога, в свободното им развитие и усъвършенстване, до уподобяване на своя Творец. „ И тъй, бъдете съвършени, както е съвършен и Небесният ваш Отец“ - призовава Исус човека да развие в себе си Божия образ и да стане подобен на своя Творец (Матей 5:48).

Господ поселил човека в рая – тази пре-

красна градина, създадена чрез особено действие на Божието всемогъщество. Сред множеството красиви райски дървета имало две особени - „дървото на живота“ и „дървото за познаване добро и зло“. Плодовете на „дървото на живота“ били предназначени за поддържане безсмъртието в човека. „Дървото за познаване на добро и зло“ било избрано от Бог като средство за

изпитание и възпитание на човека в послушание Нему. Намирайки се в рая, човекът трябвало да го обработва и пази. По този начин трябвало да развива своя творчески талант и да продължи делото на своя Творец. Близостта с природата давала възможност на първосъздадения човек,

чрез изучаване нейните закони, да обогатява своя ум и опитно да познае съвършенството на Бог-Творец, Неговата премъдрост и доброта. Това му вдъхвало благоговение и любов към Бога. За укрепване на нравствените сили в доброто, Бог дал на човека заповед да не яде от плодовете на „дървото за познаване добро и зло“. Защото изпълнявайки тази заповед, човекът съзнателно би се отдалечил от злото и усъвършен-

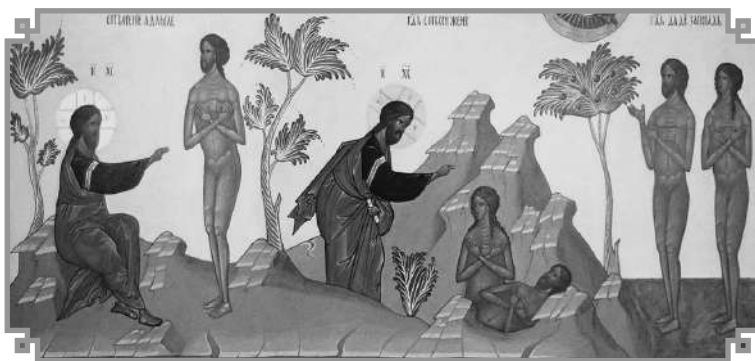

ствал в доброто. С това, той би влязъл във все по-близък съюз с Бога и по този начин би изпълнил своето предназначение. Нарушението на тази заповед би довело до нарушаване на нравствения съюз между човека и Бога - Източника на живота. Загубвайки благодатната връзка с Източника на живота, човек можело да умре както духовно, така и телесно.

Като на цар, създаден да владее над всички живи създания на земята, Бог довел всички животни и птици при Адам, за да ги огледа и да им даде имена в знак на властта си над тях. Наричайки животните с имена, Адам показал съвършенство на ума си. Имената, които той давал на животните, са били не нещо друго, а мислите му за тях. Изразявайки своите мисли с членоразделни звуци, той положил основата на език, посредством който можел да съобщава своите мисли на други. Но сред животинския свят нямало нито едно същество, с което да можел словесно да обменя своите мисли и чувства. „И рече Господ Бог: Не е добре да бъде човек сам; ще му направя помощник, който да му бъде подобаващ.“ (Битие 2:18). И така, Господ дал дълбок сън на Адам, по време на който от реброто му създал жена.

След като била създадена жената и доведена при Адама, той веднага разбрал в този акт на Твореца желанието Му човекът да придобие щастие в обществен живот и изрекъл пророческите думи, които станали закон на брака за всички следващи векове: „ето, това е кост от костите ми и плът от плътта ми; тя ще се нарича жена, защото е взета от мъжа (си). Затова ще остави човек баща

си и майка си и ще се прилепи към жена си; и ще бъдат (дватама) една плът“ (Битие 2: 23-24). Създавайки жената от реброто на Адам, Господ спазил единството на корена, от който трябвало да произлезе цялото човечество. „И ги благослови Бог и Бог им рече: Плодете се и размножавайте се, напълнявайте земята и я превземете ...“ (Битие 1:28). Райският живот на първите хора и тяхното духовно състояние, остават скрити за нашия духовен взор, затъмнен от греха. Райското състояние на нашите прародители е напълно различен свят - свят, в който не е имало зло, а само доброто. Техният разум бил проницателен, волята - добра, чувствата - чисти, неосквернени от греха. Най-високото им съвършенство се състояло в нравствената им невинност, която се заключавала в отсъ-

ствието на самата мисъл за нещо нечисто и грешно. „И бяха двамата голи, Адам и жена му, и не се срамуваха“ (Битие 2:25).

Живеейки в Рая, те се ползвали от всичките му плодове и се наслаждавали на всичките радости, които с които беше пълен той. В материално отношение те били заобиколени от изобилието от най-богати дарове на райската природа. Техните духовни потребности намирали най-пълно удовлетворение в общуването с Бог, Който им се явявал „ по дневната хладина“ и беседвал с тях.

Този жива непосредствена връзка на човека с Бога била първата и съвършена религия на човешкия род.

Грехопадението и последствията от него

Откровението не ни съобщава колко време е продължил блаженият живот на първите хора в рая. Но това състояние вече

е възбудило завистта на дявола, който, сам лишил се от него, с ненавист гледал на блаженството на другите. След падението на дявола, завистта и жаждата за зло станали свойства на неговото същество. Всяко благо, мир, ред, невинност, послушание се превърнали в обект на неговата ненавист, затова още със самата поява на човека, дяволът се стремил да разруши благодатния съюз между Бога и човека и да го повлече след себе си към вечна погибел.

И така, в рая се появил изкусител – във вид на змия, която беше „най-хитра от всички полски зверове“ (Битие 3:1). В това време Ева била близо до забраненото дърво.

Злият и коварен дух, влизайки в змията, се приближил до жената и ѝ казал: „Истина ли каза Бог да не ядете от никое дърво в рая?“ (Битие 3:1). В този

въпрос била скрита коварната лъжа, която би трябвало да отблъсне събеседницата от изкусителя. Но жената, поради своята невинност, не била в състояние веднага да разбере коварството, а и била твърде любопитна, за да прекрати бързо разговора. Отговорила, че Бог им е разрешил да ядат от всички дървета, само не и от дървото по средата на рая, защото като вкусят от него, може да умрат. Тогава изкусителят възбудил в жената недоверие към Бога, като казал: „не, няма да умрете; но Бог знае, че в деня, в който вкусите от тях, ще ви се отворят очите, и ще бъдете като богове, знаещи добро и зло“ (Бит. 3:4-5). Коварните думи попаднали в душата на жената. Те предизвикали редица съмнения и душевна борба. Какво било това добро и зло, което тя не бивало да узнае? И ако те блаженстват в сегашното си

състояние, какво би било, ако станат богове? В трепетна възбуда жената погледнала към забраненото дърво, а то било толкова приятно за очите, а вероятно и плодовете много сладки и особено привлекателни с тайнствените си свойства. Това външно впечатление решило вътрешната ѝ борба и жената „взе от плодовете му и яде, па даде и на мъжа си, та яде и той“ (Бит 3:6).

Извършил се най-големият преврат в историята на човечеството – хората нарушили заповедта Божия. Те, които били длъжни да служат за чист източник на целия човешки род, се отровили с плодовете на смъртта. Жената послушала змията – изкусителка, а

мъжът последвал жената, която заради съблазнителката. Не се забавили и последиците от нару-

шението на Божията заповед: действително се отворили очите им, както обещал изкусителят, и забраненият плод им дал знание. Какво узнали те? Узнали, че са голи! Виджайки своята голота, си направили препасници от смокинови листа. Дострашало ги да застанат сега пред Бога, към Когото преди се стремели с голяма радост. Ужас обзел Адам и жена му, и те се скрили от Господа между райските дървета. Но любящият Бог въззвал към Адам: „(Адаме), где си?“ (Бит. 3:9).

С този въпрос Господ всъщност не питал Адама къде е, а в какво състояние се намира; призовавал го, като му дал с това възможност да принесе за стореното чистосърдечно покаяние. Но грехът вече бил омрачил духовните сили на човека и звящият глас на Господа предизвиквал в човека единствено желанието да се оправдава.

Адам боязливо отговорил на Господ: „чух гласа Ти в рая, и ме достраша, защото съм гол, и се скрих“ (Бит. 3:10) — „Кой ти каза, че си гол? Да не би да си ял от дървото, от което ти забраних да ядеш?“ (Бит. 3:11). Въпросът на Господ бил съвсем пряк, но съгрешеният човек не бил в състояние откровено да отговори и затова дал уклончив отговор: „жената, която ми даде Ти - тя ми даде от дървото, и аз ядох“ Бит. 3:12). Адам прехвърлил вината върху жена си и дори върху Самия Бог. Господ се обърнал към жената: „защо си сторила това?“. А тя последвала примера на Адам и отклонила вината от себе си: „змията ме прелъсти, и аз ядох“ (Бит. 3:13). Жената казала истината, но в това, че и двамата се постарали да се оправдаят пред Господ, се заключавала лъжата.

Тогава Бог извършил Своя праведен Съд. Изсред всички животни змията била прокълнатата и ѝ бил определен жалък живот - да се влачи по корем и да яде прах. Жената била осъдена да се подчинява на мъжа си и да преживява тежки страдания и болки при раждането на децата си. Обръщайки се към Адам, Господ му казал, че заради него земята, която го кърми, ще бъде проклетата: „тръне и бодили ще ти ражда тя; и ще се храниш

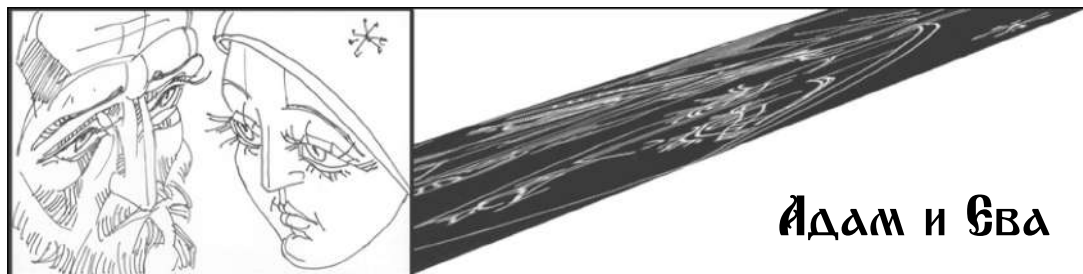
с полска трева; с пот на лицето си ще ядеш хляба си, докле се върнеш в земята, от която си взет; защото пръст си и в пръст ще се върнеш“ (Бит. 3:18-19).

Страшно било наказанието за престъпването на Божиите заповеди! Но милосърдният Господ не оставил първосъздадените човеци без утешение. Той дал обещание, което трябвало да ги поддържа в дните на идващите изпитания и несгоди заради греховния им живот - обещание за „семето на жената“. Господ обещал, че от жена ще се роди Спасител, Който ще съкруши главата на змията и ще примири човека с Бога.

Това било първото обещание за Спасител на света. В чест на Неговото бъдещо пришествие било установено жертвоприношението на животни, заколването на които било предобраз на заколването на Великия Агнец, като най-голямата жертва за греховете на света.

Окрилени от надеждата за идването на Спасителя, Адам и Ева напуснали по Божие повеление пределите на рая.

Превод от руски език: Валя Марчелова

Адам и Ева

ВЕЛИКОТО ТАЙНСТВО БРАК

АРХИМАНДРИТ ЕМИЛИАН СИМОНОПЕТРИТСКИ

Никой не се съмнява, че най-важният ден в живота на човека, след раждането и кръщението, е този на брака. Разбира се, едно от установленията, които светският ураган

на нашето време се опита да разруши, беше и всечестното и свещено тайнство брак.

За мнозина бракът е средство за развлечение и удоволствия. Обаче, животът е

нещо сериозно. Той е една духовна борба, път към една цел - небето. А бракът е повратен момент и изключително важно средство по този път.

Знаем, че бракът е установен от Бога. Той е честен, той е „велико тайнство“. Нежененият човек просто преминава през живота и си отива, докато жененият живее своя живот.

Но как мислят съвременните хора за това свещено учреждение на брака, за това „велико тайнство“, което благославя нашата Църква? Женят се и имат чувството, че се събират две каси, два интереса, две тщеславия. Събират се двама души без идеали, две нули, бихме казали. Защото хора без идеали, без духовни търсения не са нищо друго, освен нули.

Чуваш непрекъснато около себе си: ожених се, за да си живея живота, а не за да се затворя зад четири стени. Ожених се, за да разнообразя живота си, чуваш да казва друг, и дават децата си, ако имат деца, на някоя чужда жена, за да могат свободно да ходят по театри, кина и светски събирания.

Така домът им става хотел, в който се завръщат вечерта или по-скоро след полунощ, след увеселението, за да се наспят. Хората вътре в себе си са празни, затова чувстват у дома си една действителна празнота. Никакво удовлетворение не намират там и тичат и се хлъзгат насам-натам, за да намерят щастието си.

Женят се без разбиране, без чувство за отговорност, защото желаят да се оженят или защото мислят, че е необходимо, за да бъдат социални хора. Обаче, какъв е резултатът? Виждаме го всеки ден. Брачните крушения са познати на всички нас. Един

светски брак, според съвременните разбирания, може да има само една характеристика: че е убиец на духовния живот на човека. Затова трябва да почувстваме, че ако се провалим в брака си, почти сме се провалили и в духовния си живот. Ако успеем в брака си, успели сме и в духовния си живот. Успехът или неуспехът ни, напредъкът или катастрофата в духовния ни живот започва от нашия брак.

И тъй, каква е целта на брака? Ще се спра на три главни цели. Първо, бракът е път на болката. Дружбата между мъжа и жената се нарича съюз, т. е. под един и същи ярем носят общ товар. Бракът е съвместно вървене и съучастие в болката, но разбира се и в радостта. Но обикновено шест струни на живота звучат печално и само една – радостно. Ще пият мъжът и жената от общата чаша на бурята, скръбта и неуспеха. При извършването на тайнството Брак свещеникът дава на младоженците да пият от една и съща чаша, която се нарича „обща чаша“, защото заедно ще понесат тежестите на брака. Тази чаша се нарича и „съюз“, защото се съединяват, за да носят заедно радости и болки.

Когато двама души се женят, те сякаш казват: „Заедно ще вървим напред, ръка за ръка и в приятните неща, и в неприятните. Ще преминем мрачни часове, скръбни часове, пълни с теготи, монотонни часове. Но в дълбоката нощ трябва да покажем, че вярваме в слънцето и светлината“. О, възлюбени, кой може да каже, че в живота си не преминава през трудни моменти? Обаче, не е малко нещо да знаеш, че в трудностите ти, в безпокойствата, в изкушенията ти, ще държиш в ръката си една друга обична ръка.

Новият Завет казва, че всеки човек ще изпита болка, особено встъпващият в брак. „Развързан ли си от жена“, пита апостол Павел, сиреч: неженен ли си? „Не търси жена. Но и ако се ожениш, няма да съгрешис“. Ако се ожениш, нямаш грях. „И девица, ако се омъжи, няма да съгреша. Но такива ще имат грижи за плътта, а пък аз ви щадя“. От мига, в който се жениш, да помниш, казва, че ще те боли много, ще страдаш, животът ти ще бъде кръст, ала разцъфнал кръст. Ще има и радости, и усмивки, и красоти. Когато пък в живота си имаш слънчеви дни, спомни си за цветята, които крият в себе си един кръст.

Така и в твоя слънчев ден ненадейно може да се появи кръст.

Животът не е забава, както мислят някои, които стигат

до брак и после падат от небето на земята. Бракът е едно широко море, което не знаеш какво ще ти извади. Взимаш твоя човек, когато си избрал със страх и трепет и с голямо внимание и след година, две или пет откриваш, че си се излъгал.

Измамно е да вярваме, че бракът е път, по който трябва да търсим нашето щастие, отричането от кръста. Брачната радост е мъжът и жената да подложат и двамата рамената си и така да напредват по житейските стръмнини. „Не сте страдали? Значи не сте обичали“, казва един поет. Само онзи, който страда, може наистина да обикне. Затова скръбта е необходим елемент на брака. „Бракът“, казва един древен поет и философ, „е свят, който се разкроява от надеждата и заздравява от нещастията“. Както стоманата се закалява в огъня, точно така и човекът се калява в брака, в огъня на трудностите. Ко-

гато гледаш на брака си отдалеч, всичко ти изглежда като по мед и масло, всичко ти се усмихва. Когато приближиш, тогава ще видиш колко жестоки мигове крие.

„Не е добре за човека да бъде сам“, казва Бог, затова е поставил до него другар, помощник във всичките моменти от живота му, особено в борбата за вярата, защото, за да задържиш вярата си, трябва да преминеш през много болка. Бог изпраща на всички ни Своята благодат. Изпраща я, обаче, когато ние сме готови да търпим и да страдаме. Някои, щом видят препятствия, си плюят на петите. Забравят и Бог, и Църква. Ала

вярата, Бог, Църквата не са риза, която сменяме, щом се изпотим.

И тъй, бракът е път всред скърби и радости. Когато скърбите

те започнат да ти се струват непоносими, спомни си, че Бог е с теб. Той ще понесе кръста. Той, Който те е венчал. Когато се молим на Бога, Той не винаги ни предлага незабавно решение. Води ни много бавно. Понякога минават и години. Светият Дух „ходатайства за нас с неизказани въздишки“. С други думи – ти се измъчваш, а заедно с теб страда Сам Христос. Трябва да понесем болката, иначе нашият живот няма да има истински смисъл.

Второ, бракът е път на любовта. В него се създава един нов човек: „ще бъдат една плът“, казва Евангелието. Бог съединява двама души и ги прави един. От съюза на двамата, които решават да съгласуват стъпките си и да синхронизират туптенето на сърцето си, произлиза един човек. С тази дълбока и струяща любов единият е постоянно присъствие, жива действителност в

сърцето на другия. Да съм женен означава да не мога да живея нито ден, ако е възможно дори и няколко мига, без спътника в живота ми. Мъжът ми, жена ми е част от моето същество, от моята плът, от моята душа: той е моето допълнение. Представлява заниманието на ума ми. Представлява причината, поради която усещам туптенето на сърцето ми.

Разменят годежните пръстени, за да покажат, че в перипетиите на живота ще останат накрая пак свързани. Всеки носи пръстена, върху който е изписано името на другия и го слага символично на пръста, откъдето започва една вена, водеща право към сърцето. Тоест името на другия е написано на неговото сърце. Единият, бихме казали, дава на другия кръвта от сърцето си. Затваря го вътре в душата си.

Основното в брака е любовта. „Никое море и никоя планина, никое място и време, никой горчив език не ще могат да ни разделят“, говорел един, който обичал жена си. „Ако можеш, вземи го“, казвала една съпруга, „скрит е вътре в сърцето ми“. Търсели мъжа ѝ, за да го осъдят след една клевета и той се укривал.

И тъй, брак означава съединяване в едно. Бог се гнуси от разединението и развода, желае неразрушимо единство. Свещеникът изважда пръстените от левия пръст, слага ги на десния и сетне отново на левия и накрая ги слага на дясната им ръка. Понеже дясната ръка е онази, с която обикновено действваме. Това показва, че ръката ми вече е притежание на другия. Не върша нищо, което той не желае. Привързан съм към нея. Привързан съм към него. Живея за другия, затова търпя недостатъците му. Този, който не може да търпи другия, не може и да се ожени.

Жената е сърцето. Мъжът е „главата“. Жената е сърцето, което обича. При трудностите на мъжа помага така, както е помогнала императрица Теодора на мъжа си да се задържи на трона. Когато е радостен, се стреми още повече да го въздигне на висотата

на идеалите му. Когато е наскърбен, застава като прекрасен и спокоен свят, за да му предложи спокойствие.

Мъжът трябва да помни, че жена му е тази, която Бог е поверил в ръцете му. Жена му е една душа, която Бог му е дал, за да я върне при Него. Обича жена си, както Христос – Църквата Си. Защишава я, грижи се за нея, дава ѝ сигурност, особено, когато е притеснена, когато е болна. Знаем, бездруго, колко е чувствителна женската душа; затова, както казва и апостол Петър *„отдаваме чест на женския пол като на по-слаб съсъд“*. Женската душа се наранява, изпада в малодушие, променя се твърде лесно, отчайва се внезапно. Затова мъжът трябва да я подкрепя, изпълнен с любов и нежност, та да успее да стане нейното съкровище.

Бракът, възлюбени, е като една лодчица, която плава сред вълните, между скали. Малко ако не внимаващ, ще стане на трески.

Бракът, казахме, е първо път на болката, второ път на любовта и трето – път към небето, Божие призвание. Той е, както казва Свещеното Писание, *„велико тайнство“*.

Знаем седемте тайнства. Тук тайнство означава белег за скритото присъствие на някое истинско събитие. Иконата е тайнство. Когато ѝ се покланяме, не се покланяме на дървото, а на Христос или на св. Богородица, или на светеца, който тайнствено присъства на нея. Честният Кръст е символ на Христос. В него тайнствено присъства Христос. Нещо такова е и бракът. *„Където“*, казва, *„са двама или трима събрани в Мое име, там съм и аз посред тях“*. Двама души се женят в името на Христос: те вече стават знак, който съдържа и изобразява Самия Христос.

Следователно, когато гледаш на една брачна двойка по този начин, все едно виждаш Христос. Налице е един вид богоявление. Затова на други места при извършване на тайнството поставят венец, за да покажат, че мъжът е Царят Христос, а жената – Църквата, или пък използват маслинени клонки.

И тъй, всичко в брака е символика. Запалените свещи символизируют петте девии

ци. Когато свещеникът ги поставя в ръцете на младоженците по време на тайнството, все едно, че им казва: „Очаквайте Христос подобно на петте девизи“. Или символизи-рат огнените езици, които слезли на Петде-сетница и били всъщност присъствието на Светия Дух. Свещеникът взима пръстените им, халките, от светия престол, където ги е сложил предварително и ги поставя на ма-сата, за да покаже именно, че бракът започ-ва от Христос и в Него ще завър-ши. Свещеникът също така съе-динява ръцете им, за да пока-же, че ги съе-динява Самият Христос. С дру-ги думи, Хрис-тос се влита в тайнството и в живота им.

Всичко, кое-то се използва при извършва-нето на брака, е сянка и символ, показващи, че там е Христос.

Символ на Христовото присъствие са и венците. По-специално те символизи-рат мъченичеството. Помните ли св. Четири-десет мъченици, които Христос увенчал в заледеното езеро? Тъй увенчава сега Църк-вата младоженците, като поменавя и св. Прокопий, който бил посъветвал няколко жени да приемат мъченичество, за да пока-жат любовта си към Христос. Следователно, мъжът и жената носят венци, за да покажат, че са готови да станат мъченици заради Христос, Който е заедно с тях.

Женя се означава: живея и умирам за Христос. Женя се означава: желая и жаду-вам Христос.

Кои други били увенчавани? Били увенчавани царете. Следователно, венци-те показват, че съпрузите са царе и домът им – царство, царство на Църквата, част от

Църквата.

Кога започнал бракът? Когато човекът съгрешил. Преди това не съществувал брак в съвременния му смисъл. Когато след гре-хопадението първите хора загубили рая, тогава Адам познал Ева и започнал бракът. Защо? За да помнят падението и изгонва-нето си и да търсят отново рая. Сега бракът става едно възвръщане към духовния рай, към Христовата Църква. Женя се, означава,

че ставам цар, ставам верен и истински член на Църквата на Христос и рабо-тя вече за Него-вата слава.

Венците също така по-казват оконча-телната победа в Царството небесно. Когато свещеникът взим-ва венците, каз-ва на Христос:

*„Восприими венци их во царствии Твоем“
вземи венците им горе в Твоето царство.*

Следователно, бракът е един път: за-почва от земята и завършва на небето. Той е свързване, съюз с Христос, Който ни уве-рява, че един ден ще отидем на небето. Бра-кът е „мост, който отвежда земните на не-бето“. Църковното тайнство като че ли ни казва: над любовта, над мъжа ти, над жена ти, над ежедневните ти случки, помни, че си предназначен за небето, че си стъпил на пътя, който трябва на всяка цена да те изве-де там. Невестата и младоженецът подават ръце, свещеникът ги хваща и така обикалят около масата, пеейки. Това означава, че бра-кът е пътят, пътешествието, което ще завър-ши на небето, във вечността.

В брака изглежда, че се женят двама. Не са обаче двама, а трима. Мъжът се жени за жената и жената за мъжа, но двамата заедно се женят за Христос. Следователно, трима

взимат участие в тайнството и в живота вече стават трима.

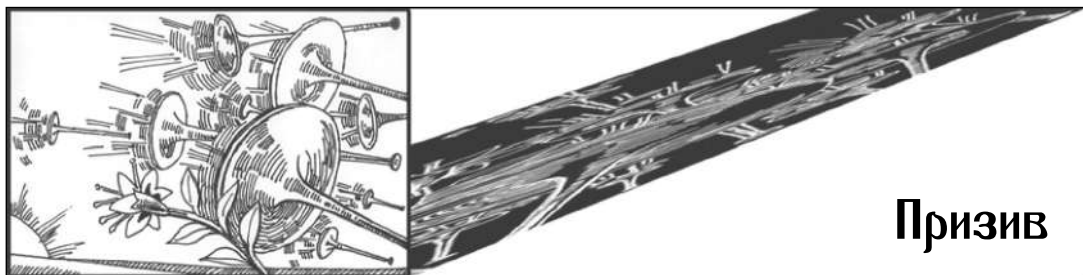
На хорото ги повежда свещеникът, образът на Христос. Това значи, че Христос ни е грабнал, изкупил ни е, пленил ни е, направил ни е Негови. Затова именно „това тайнство е велико“.

Думата „тайнство“ на латински е преведена със sacramentum, което означава клетва. Тоест бракът е клетва, сключване на договор, съюз, както казахме по-горе. Той е

вече постоянен съюз с Христос.

И тъй, „женя се“ означава: поробвам сърцето си на Христос. Ако искаш, можеш да се ожениш, ако искаш, не се жениш. Ако обаче се ожениш, бракът има този смисъл в своята Православна църква, която те е родила. „Женен съм“ означава: роб съм на Христос.

Превод от гръцки език: Алексей Стамболов

ДА ИСКАШ ДА СИ ОБИЧАШ Е ЕСТЕСТВЕНО, ДА ИСКАШ ДА ОБИЧАШ - Е НАД ЧОВЕШКОТО ЕСТЕСТВО

Протоиерей Дмитрий Шишкин

Човек се нуждае от любов, тоест - да го обичат! Но какво точно представлява тази наша потребност от любов? Неразделна част от човешката ни природа ли? Или следствие от греховността на човека, проявление на неговата гордост, тщеславие и егоизъм? Или това е просто духовна слабост, признак на малодушие, незрялост, дори инфантилност?

В света няма човек, който да не се нуждае от любов и да не страда от липсата ѝ. Липса на любов в живота на един човек винаги е трагедия. Дотук всичко е ясно и безспорно! Но в писмата на игумен Никон (Воробьев) и в проповедите на архимандрит Йоан Крестянкин можем да прочетем, че трябва да обичаш ти самият, а това, дали теб те обичат, не бива да те притеснява ни най-малко... Как да разбираме това?

Ние ставаме причастници на духовна любов не тогава, когато изискваме любовта от други, а когато сами се приобщаваме към тази любов

Може би, не е възможно да не се страда от липса на любов, поне заради това, че истинската, духовната любов е стихия на нашата душа, на нашия живот, на онзи божествен свят, в който сме призвани да живеем. Но причастници на духовна любов ние, разбира се, ставаме не тогава, когато изискваме или търсим любовта на другите, а когато сами се стремим да се приобщим към тази любов, за да можем според силите и възможностите си да възрастваме в нея, да я живеем и да я отдаваме. Защото да даваме, е основно и най-важно свойство на любовта. Помнете ли думите, които апостол Па-

вел изрича в беседата си с презвитерите на християнската Църква: „...по-блажено е да се дава, нежели да се взима“ (Деян. 20: 35).

И ако човек разбира, ако приема тези Христови думи, то с него, по Божията милост, се извършва чудна метаморфоза. Той вече не търси „добро от добро“, не търси разбиране и състрадание, както също не търси и взаимна любов, а се стреми само да раздава това, с което го в дарил Христос. И в самото това „раздаване“ намира радостта от съпричастието с Божественото битие, изпълнявайки двете най-важни заповеди: за любов към Бога и за любов към човека.

Грех ли е потребността да получаваш любов от заобикалящи те хора (не духовна, а най-обикновена), да търсиш любов, да страдаш за нея, постоянно да усещаш, че не си обичан, че си отхвърлен от хората... Или пък е немощ, слабост, което също е последица от греха?

Разбира се, че потребността от любов е най-първа и най-важна потребност за човека. Но ние много често не разбираме и не усещаме, за жалост, че всеки от нас вече е обичан от Бога! И от това неразбиране, в човека се поражда празнота и студенина, а като следствие от това - търсене на любов от хора, човешко присъствие, подкрепа и състрадание. А когато не го получим, се ражда горчивина, расте отчуждение, обида, осъзнаване за несправедливостта на този свят. Човек се затваря в себе си, в своето огорчение и неразбраност... Всичко това може да бъде наречено с една дума – самолюбие, и то няма нищо общо с истинската любов, а се явява едно от множеството груби или фини заместители, които сами си измисляме, или

бесовете ни предлагат в широк асортимент.

За да не приемем подмяната за истината и да не заживеем с лъжата като с истина, е необходимо, както пише апостол Йоан Богослов, „не на всеки дух вярвайте, а изпитвайте духовете, дали са от Бога“ (1 Ин. 4: 1). А за целта е необходимо непрестанно да се съизмерваме с онази висота, с онази божествена святост, към която сме призвани. И да не се смуцаваме, когато виждаме какви сме всъщност, но да вървим с Божията помощ към поставената цел: „за наследство нетленно, чисто, що не увяхва, съхранено на небесата за вас“ (1 Пет. 1: 4). Тогава Самият Господ

ще ни помага, ще ни просвещава и ще ни насочва. Трябва само да помним: задължително условие за такова израстване е нашето доверие към Бога. Точно това, което много често не ни достига. Защото, да вярваш в Бога и да се довериш на Бога, са различни неща.

Може да вярваш в съществуването на Бог, но при това съвсем да не Му се доверяваш и цял живот да се „пържиш на бавен огън“ в собствените си мисли, мнения, предположения, подозрения, печал и недомлъвки. ..

Дори да вършиш делата на любовта хладно - повече с ум, отколкото със сърцето си, това вече е начало на твоята съпричастност с Христос

И така, да очакваме любов, съчувствие и разбиране от нашите близки, е характерно за нашата природа. Но за нас съществува нещо, което стои по-високо от падналата и повредената ни от греха природа: като се отречем от своето „аз“, заедно с Христос да се опитваме сами да вършим за другите това, което е по силите ни. Дори да вършиш делата на любовта „хладно“, повече с ума,

отколкото със сърцето, но ако искрено пожелаеш да изпълниш заповедта за любов, това вече е начало на твоята съпричастност с Христос. И точно за това говориха много светци, както и благословеният старец Амвросий Оптински: „Ако в теб няма любов, то започни да вършиш дела на любов и любовта ще дойде“.

В семейния живот човек винаги очаква любов към себе си - любов душевна и плътска... И, надали е възможно в семейството само едната от „половинките“ да раздава себе си, без да се надява да получи. И въобще, възможно ли е да съществува любов без надежда за взаимност, без надежда за някаква награда?

В реалните семейни отношения тази душевна потребност на човека от любов, в това число и плътска, е неизбежна. И душевната любов, и плътската, присъстват в живота на земния човек. Тя е благословена в рамките на семейството, за което говорят много свети отци. Те ни припомнят, че съществува завещаната ни духовна висота на девството и на съвършената любов, но съществува и семейната реалност с душевен и плътски живот. Не всичко в този живот е противно на Бога, но всичко има своя, ако може така да се каже, „йерархична ценност“, всичко е относително. Стремех към душевна (и дори плътска) любов, към взаимност, към душевно и житейско щастие – всичко това влиза в кръга на християнското битие и всичко се благославя, стига да се извършва в съответствие с Божията правда и с Божия закон.

Даряващата любов, без надежда за взаимност, е страдание, но това са точно онези страдания, които „така дивно очистват душата“

Ако говорим конкретно за това, дали е възможно (или невъзможно) да съществува любов „даряваща“, без надежда за взаимност, то без съмнение такава любов е възможна. Разбира се, такава любов е страдание, но това са точно онези страдания, които по думите на свети Лука Кримски, „така дивно очистват душата“. Това се отнася

за любовта душевна, земна. Обаче, ако говорим за духовна любов, то разбира се, за никакво очакване на взаимност не може да става дума. Това е чиста, жертвена любов, а значи – доближаваща се към идеала за святост.

Христос казва: „Нова заповед ви давам, да любите един другиго; както ви възлюбих, да любите и вие един другиго“ (Йоан 13:34). Много е важно да разбираме за каква любов говори Спасителят. Дали за приятелска симпатия, която би могла да създаде топла атмосфера в християнската среда? С други думи, защо Спасителят ни призовава да се обичаме един друг? И другият призив на Христос: „пребъдете в Моята любов“ (Йоан 15:9). Какво означава да пребъдем в Неговата любов?

И приятелската симпатия, и тръпката, и умилението, и състраданието – всичко това може да бъде проявление на най-чиста, божествена любов, и точно към това ни призовава Господ, а от Неговото име и апостол Павел, когато казва: „бъдете един към други нежни с братска любов“ (Рим.12:10). Това е призив към чистота и красота на отношенията между хората, към това, нашите взаимоотношения да станат такива, каквито бяха замислени от Създателя; развитие на отношенията във вечността е благословена перспектива на нашия живот. Помнете ли тези „невъзможни“ призиви и завети? „И тъй, бъдете съвършени, както е съвършен и Небесният ваш Отец“ (Мат. 5:48) или „бъдете свети, понеже Аз съм свет“ (1 Пет.1:16). Как би могла да се изпълни тази непостижима заповед, която е извън възможностите ни? Никак! Тоест само и единствено с човешки усилия и средства не е възможно - не само да се изпълни, но дори да се разбере! Но „за човеците това е невъзможно, ала за Бога всичко е възможно“ (Мат.19:26). Ако ние действено се стремим към това съвършенство в любовта, към пребъждане в Христа и с Христа (защото именно Христос яви в плът пълнотата на Божествената любов), то ние не се лишаваме от „частта от цялото“,

от участие в Божествения живот и любов, защото „Бог е любов, и който пребъдва в любовта, пребъдва в Бога, и Бог - в него“ (1 Йоан 4:16). И именно тогава ние спасително, тоест в Светия Дух, се учим да обичаме нашите близки и ближни.

Каква трябва да бъде любовта на един човек към друг? Напоследък, ние много често се сблъскваме със сляпа или бездуховна любов. Ето един пример: в автобуса влиза баба с дванадесет годишен внук, а има само едно свободно място. Бабата казва на внучето: „Седни“. И внучето тупва на седалката. А бабата стои до него права и с нежност го гали по главичката. За бабата няма значение, че нейният внук постъпва безнравствено, важното е на него да му е добре. А има и такава майчина любов, но нима това е любовта, към която ни призова Христос?..

Любовта на един човек към друг трябва да бъде духовна. Примерът погоре съвсем не е любов, а имитация на любов, една от онези подмени, за които вече споменахме, и последиците от която са катастрофални - както за онези хора, които приемат тези подмени за истина, така и за онези, върху които се излива псевдолюбовта, разрушаваща духовното съдържание и духовното измерение на човешкия живот. А духовно измерение е човек да осъзнава, че има тяло, има душа и има висша част на душата - дух, чрез който встъпва (по-точно е призван да встъпва) в общение с Божествения Дух. Без това разбиране, без този стремеж, и то осъзнат, последователен и твърд, не е възможна правилно устройство на човешки живот.

Един човек, дори и да е добър по при-

рода, вежлив и разбран, но бездуховен, неизбежно ще осакати своя живот и живота на своите близки.

Един човек, колкото и горчиво да звучи това, дори и да е добър по природа, и по възпитание образован, вежлив, сговорчив и т.н., но бездуховен, неизбежно ще осакати живота си и живота на своите близки. Има голямо много такива примери. А причината за това е само една - неговият стремеж да разбере и да осъществи любовта само с човешки средства.

Как да се променим така, че да пожелаем не да бъдем обичани, а да обичаме сами?

Защото думите на преподобни Амвросий „вършете делата на любовта и любовта ще дойде“ далеч не винаги сработват. Често се случва обратното: един човек години наред се грижи за тежкоболен член на семейството си, по задължение върши всичко

според възможностите си, бивайки търпелив и вежлив... Но любовта така и не идва, по-скоро нараства раздражението, а състраданието клони към нулата.

Как да се научим да обичаме е въпрос, чийто отговор ние, християните, трябва да търсим до последния си дъх. И Господ ни помага да намираме и да изпълняваме този отговор всяка минута, час и ден от нашия живот. И макар да са неизбежни неудачи, спънки и дори падения, е необходимо и да се изправяме, със сълзи (понякога и много болезнено) да се стремим с покаяние към Бога. Какво да се прави, такъв е нашият път за приобщаване към Божествения живот и Божествената любов; лесен и прост той не може да бъде, поради нашето паднало състояние.

Но Господ познава немощта на нашето естество и използва всяка възможност, за да ни помогне, да ни вдъхнови и да съдейства за реалното ни израстване и достигане „до пълната възраст на Христовото съвършенство“ (Еф.4:13). А това много често се случва по онези начини и с онези средства, които нашето плътско мъдруване не разбира и не възприема. Ето защо е важно да имаме безусловно доверие в Бога, заедно със стремежа да изпълняваме Неговите заповеди. Защото „който има заповедите Ми и ги пази, той е, който Ме люби“ (Йоан 14:21) – именно това е любов към Бога, а без нея не е възможна и истинска любов към ближния.

Това, че думите на преподобния старец Амвросий далеч не винаги сработва е истина. И понякога ни се струва, че това „несработване“ няма край. Но точно там е работата, че само ни струва така. Защото се спасява именно онзи, който претърпи до край (Мат.10:22) И често това претърпяване е на ръба на човешките ни сили, както се казва, със „стиснати зъби“. Но ако то се извършва с доверие към Бога и с желание, до колкото е възможно, то няма съмнение, че всички наши претърпяни трудове и скърби ще се превърнат във Вечността в разцъфнали, благоуханни и радостни цветя, а всичко мрачно, тежко и мъчно ще се разсее като дим, все едно никога не е съществувало. Така ще бъде! Просто сме нетърпеливи и желаем да видим тоя цвят и да усетим това благоухание, когато сме едва на средата на пътя. Понякога така и се случва, Господ, като иска да утеши и да подкрепи човека, му позволява да усети това благоухание. А, понякога, се случва обратното. Но това означава, че толкова по-голяма радост подготвя за нас Господ заради мъжеството и постоянството ни, колкото по-голяма вяра вижда Той в човека и способност да претърпи до край. Това е проверено и потвърдено с множество примери и свидетелства на свети човеци.

Има такава явление, като разсъдителна любов. Или волева, изискваща трудове...

Това е, когато човекът не се изненадва от окаменелостта на своята душа, не се изненадва от проявите на жестокост, коравосърдечие, немилосърдие, раздражение и дори злоба, защото знае: всичко наистина добро в този свят, а най-вече устрема да изпълни Божията заповед, среща яростната съпротива - първо, на падналото ни естество, а после, и на бесовете, които с всички сили се опитват да отвърнат човека от вършене на добро. Не бива да се учудваме, още повече да униваме или да се отчайваме. Но да се противопоставим на помислите и на бесовете твърдо и последователно, като се обръщаме за помощ към Бога... И като се опитваме отново и отново, въпреки състоянието си, да правим онова добро, което е по силите ни. Дори и против волята ни, дори и да е вяло, принуждавайки себе си, но най-напред и най-важното, стремейки се към Бога с цялото си сърце и с желание да изпълним заповедта Му за любов към Него и към ближния.

Да, това е голям труд, който често остава невидим и неразбран от останалите около нас, освен за Бога, Който вижда всичко, и никога няма да остави човека безпомощен на този път, и без Неговото праведно въздаяние. И това утешение, което Бог ни дава преумножено, ще покрие всичко преживяно от нас и ще ни дари с такава радост, че ние със сълзи на очи ще благодарим на Създателя за това, че всичко е подредил по най-добрия начин!

Но какво да правим с нашите рани? Едно от най-важните прояви на любовта в тукашния ни живот, това е вниманието, което един човек оказва на друг. Случва се, че не получаваме вниманието, от което се нуждаем.

Дори, ако ние самите се стараем да постъпваме нравствено, нямаме право да го очакваме, а още повече да го изискваме от другите

Разбира се, боли, когато не получиш внимание, не намериш подкрепа, разбираме, състрадание... Но трябва да ни е ясно, че светът е болен, че всички са духовно и

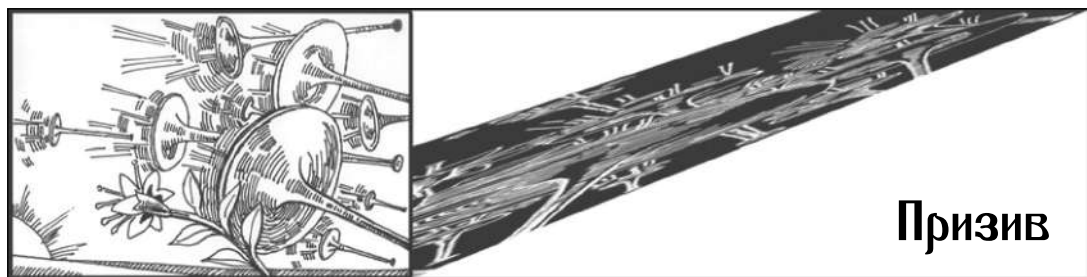
нравствено болни, и най-вече самите ние. И дори, ако ние самите се стараем да постъпваме нравствено, нямаме право да го очакваме, а още повече да го изискваме от другите – точно защото и самите ние сме безнравствени, ако бъдем сравнени, примерно, със светците. И така, „всичко, което искате да правят вам човеците, същото правете и вие тях“ (Мат.7:12) или „прощавайте, и простени ще бъдете“ (Лука 6:37). Тоест ние трябва винаги да имаме предвид чуждата немощ и да сме снизходителни към нея, ако искаме и Господ да е снизходителен към нас. Това е толкова лесен, но много ефективен закон на духовния живот, който трябва винаги да помним, и да изпълняваме според силите си.

Ако, обаче, говорим за смирение, то в съвършения си вид това е Божи дар. Но трябва да се стремим да го придобием, да го търсим. Ако в нас съществува този стремеж, то Господ ни помага: изпраща ни горчиво лекарство срещу гордост, което понякога засяга най-незначителни неща, но те сериозно може да ни огорчат и да ни разстроят. Нещо се случва не така, както ни се иска; не така, както според нас е правилно и полезно да стане; някой ни поглежда накриво или изобщо не ни поглежда; някой ни казва не

това, което искаме да чуем; с някого не сме се докоснали сърдечно, не е възникнало разбиране, съгласие и др.

В такива ситуации е важно да бъдем внимателни към себе си, да прибъгваме към Бога с усилена молитва, изповядвайки своето невъзприемане на обидата, наскърбяването, горчивината, досадата и разочарованието – всичко онова, което веднага се проявява, когато възникнат смиряващи обстоятелства. И да молим Господ да ни помогне да преодолеем изкушението и да придобием истинското смирение. Ако се оставим да затънем в мислите на огорчението, неприязънта или досадата, то после ще ни бъде много трудно да се измъкнем от тази „фуния“. Но „трудно“ не означава „невъзможно“: молитвената борба срещу помислите винаги има свое значение и цена. Божията помощ идва накрая и освобождава от бремето, но колкото по-решително и по-самоотвержено е нашето обръщане към Него, толкова по-леко и по-бързо ще дойдат дългоочакваните мир, смирение и тишина. Придобиването на смирение е труд, който ни е завещан, защото без смирение не е възможно приобщаването към Божествения живот.

Превод от руски език: Вера Рачева

Призив

НЕ ТРЯБВА ДА СВИКВАМЕ СЪС ЗЛОТО СВЕЩЕНИК АЛЕКСАНДЪР ВОСТРОДИМОВ

Намираме се в такива времена, когато злото се е превърнало в ежедневие, около нас е пълно със скръб. Със злото не бива да се свиква, както не трябва да се свиква

със сквернословията, дори ако живеем на месо, където всички наоколо го правят. Ако скверните думи влизат в ушите ни, то рано или късно ще започнат да излизат и от устата ни.

Не можем да се примиряваме със злото, необходимо е да го виждаме и постоянно да говорим с Бог за него, да се молим за тези, които го извършват и за онези, които страдат заради него.

Да, ние сме безсилни и трябва да си го признаем. Но там, където оставаме без сили, действа Бог. Докато си помислим, че ние можем нещо, Той вече ни отговаря: „Добре, действай – а аз ще изчакам. Давай!“. А след това ставаме като Петър, който тръгнал по водата, но започнал да потъва, и молим Господа: „Господи, спаси ме, загивам!“. Усещането за собственото ни безсилие ни смирява и цялото Евангелие говори за това.

Истинските ценности се строят върху нашите взаимоотношения с Бог. Ценен е фактът, че Той ни обича. Бог уважава нашата свобода. Той е толкова тактичен, че, както

описва свети Паисий Светогорец, в рая, знаейки първите създадени хора, той не е оградил Дървото за познаване на добро и зло с ограда от бодлива тел, а им е оставил отворена възможността да вкусят от този плод, макар съгрешавайки, но не желаейки смъртта на грешника, по-късно отдава Своя Син на смърт. Човешката свобода пред Бог е свръхценност.

Ценното творчество също е едно от проявленията на Божия образ в човека и него го няма нито у ангелите, нито у демоните. Дяволът не може да създава нищо сам, той е в състояние единствено да използва творческата сила на човека. А ние можем да творим, защото самите сме Божии шедьоври (дори да сме малко развалени от греха) и защото сме свободни.

Трябва да се проповядва раят, а не да се забранява адът. Трябва да се покаже на хората красотата на молитвата, на милосърдието, радостта от чувството, че към никого не таиш зло, че си готов да простиш на всеки, че живееш, за да направиш щастливи тези, които са около теб. В публичното пространство понякога заявяват, че Господ ненавижда определени хора, но така ли е? Бог толкова ни обича, че търси всякакъв повод, за да ни спаси. Четох в книгата „Отечник“ (труд на свети Игнатий Брянчанинов) притча за един алчен пекар, който не проявявал милостиня към никого. Един от просяците

се обзаложил, че ще успее да измоли от него хляб и цял ден му се молил. Пекарят не издържал, взел един хляб и го замерил с него. Когато пекарят се представил на Страшния съд, от едната страна на везните били неговите грехове,

а другата била празна. Тогава неговият ангел пазител взел този хляб и го сложил на празната теглилка и тя изведнъж станала по-тежка от греховете му. А това бил хлябът, който той хвърлил към просяка не от любов, а просто защото му омръзнало да го слуша!

Хората не могат да предвидят Божия съд. Човечеството е несправедливо и всяка съдебна система е несъвършена – колко невинни отлежават своята присъда и колко виновни биват оправдани. Божественият съд не е такъв!

Имате ли пророческа дарба, за да определите дали този човек нарушава Божията воля? Не. Може би дори е обратно и той е по-близо до Бог, отколкото онзи, който го осъжда.

Бог ненавижда греха и обича грешни-

Призив

ка. „И ако съгреши, ще го накажа с тояга на мъже и с удари на синове човешки, ала милостта Си няма да дигна от него“ (2 Царства 7:14-15). Как баща може да ненавижда своето дете? „Ще забрави ли жена кърмачето си, не ще пожали ли сина на утробата си? Но, ако би и забравила тя, Аз няма да те забравя“, - казва Господ чрез пророка (Исаия 49:15).

Ние веднага започваме да съдим човека: ако не обичаме някого, веднага мислим какво да направим, за да не му е добре на него. Обикновено в такива ситуации задавам въпроса: „Желаете ли земята да се разтвори и адът да го погълне или желаете той да се изправи и да стане добър? Ако човек из-

бере първия вариант, то с него може и да говорим за християнство. Казват, че християнинът няма право да ненавижда. Но действителността е друга. Случват се много сложни ситуации. Например, пиян шофьор е блъснал дете. Как майката на това дете да му прости? Ще минат години, но тя все още ще се гневи. Само като си спомни за това, вътре в нея всичко ще кипи. Тогава как да се причастява? Преди Причастието човек е длъжен да се помири с всички. А тя какво да прави?

Знаете ли как да разберем дали сме простили на човек? Ако можем да се накараме да се молим за него. Дори да е през зъби: „Господи, помилвай го“. Това вече е нещо. Да се помолим, означава да пожелаем на този човек спасение, да му пожелалем да се разкае, а не домът му да е пълен и той да не се притеснява за нищо. Господ иска всеки човек да се спаси и да достигне до по-

знание на истината.

Всички сме несъвършени, а светът е болен, всеки човек е болен. А ние забравяме за това и започваме да виждаме в човека враг. Дяволът ни настройва един против друг, а после сам се смее отстрани. Но няма как да унищожим злото със зло. Да, всеки човек може да направи грешка. Ние осъждаме другите спрямо себе си и собствените си стереотипи. Но трябва да си даваме право да сгрешим.

Когато общуваме един с друг, е важно да знаем какво има в сърцето ни. Да уважаваме чуждото мнение и да признаваме, че ти също може да грешиш, лежи в основата на всичко – възможно е да не вярваш или мислиш правилните неща. Ако аз говоря с друг човек с този начин на мислене, то тогава точно ще успея да го разбера, както и той мен.

Трябва да търсим и да намираме радостта, защото наоколо има толкова много болка. Предния ден опяха един мъж и всички наоколо плачеха – децата, жена му и близките. Това беше непознат човек, а на мен ми е трудно да се моля за непознати. Но когато видях лицата на всички тези хора и се опитах да усетя болката им, се постарях на поведетата да кажа нещо, което би могло да ги въодушеви. И видях, че се утешиха, а от това ми стана много леко. За да бъдеш щастлив, трябва да умееш да правиш и другите щастливи. И макар и абсурдно или цинично да звучи, но колкото повече болка има – толкова повече е и радостта, защото колкото по-зле се чувстваме, толкова по-близо до нас е Бог!

Какво да правим, когато ни се струва, че

няма никаква надежда и животът няма да се промени към по-добро? Когато бях послушник в скита, моят приятел, който беше йеромонах, ми разказа един случай. През нощта в скита горяло кандилото. Наоколо били само тъмните блата и спящата гора. Изведнъж на вратата се почукало. Той отворил вратата, а там стоял премръзнал мъж. Оказало се, че той пил някъде с приятелите си, решил след това да се разходи из гората и се загубил... Било студено, а той бил с махмурлук и му било още по-зле и затова бил решил, че ще легне в студа и ще умре.

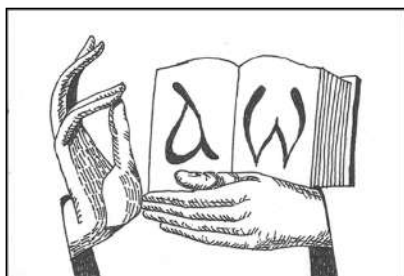
Тъкмо си помислил това и изведнъж видял пламъче – кандилото в килята. Дълго вървял към този блед мъждукащ пламък, за да се спаси и да остане жив - в тъмнината

светлинките много отчетливо се виждат.

Трябва да ги палим, за да могат да ги виждат онези, които са в отчаяние и са готови да умрат. Бъдете тези пламъчета и светете сами! Вижте кой се нуждае от вашата помощ и вашата грижа, от вашата утеха

и живеете, за да направите щастливи тези, които са около вас!

Превод от руски език: Теодора Вивитска

Вяра и живот

КАКВО ЩЕ КАЖАТ ХОРАТА?

Ставрофорен иконом Дончо Александров

Внашето общество се срещат нагласи и страхове, породени от чуждото мнение. Те не са от днес. Корените им са назад във времето. Не мога да кажа дали битуват така ярко и в други страни, но при нас са безспорни. Нима не изпадаме в ситуации, в които си поставяме спирачки заради хорските приказки? Боим се как ще ни погледнат, какво ще говорят за нас. Определяме думите, действията си, за да

се харесаме и избегнем осъдителни присъди. Превръщаме се в своеобразни роби - роби на чуждото мнение. Какво ще кажат хората? Това твърде много ни интересува, тревожи и много често става движеща сила в решенията, които трябва да вземем. Ще отрече ли някой?

А бива ли християните да сме подвластни на подобен страх? Ще потърся отговора в следващите редове.

Вярващият човек има съзнанието, че стои пред Бога и целият му живот е като открита книга. Но той има и страх, един единствен, който го владее, и това е благоговението да не оскърби Бога с действията си и да не се отдалечи от Него. В този дух е и препоръката на св.ап. Петър към христиияните: „от Бога се бойте“ (1Петр. 2:17). Той е единственият ни Съдник. Пред Господа падаме и ставаме. В живота ни е нужно да се ръководим от Божията воля и стремежа си да Му бъдем угодни. Понякога обаче, като немощни и ние се влияем от общественото мнение. Дните ни преминават в динамика, заобиколени от хора. Изкушаваме се да им се харесаме или поне не изглеждаме повод за обсъждане и критика. Трудна задача е да бъдеш ценен и долюбван от всички. За христииянина подобни стремежи са ненужни, а и твърде опасни. Може да загубим свободна-

та си изява, да предадем принципите си в желанието да не попадаме под прицела на хорските погледи. За съжаление, нерядко се подхлъзваме, защото се страхуваме, че ще ни „говорят“, обсъждат, одумват и сме готови да прикрием истинското си мнение, дори да се откажем от него, да се откажем да направим правилния избор и просто да бъдем себе си. Да се боиш от чуждото мнение и да му служиш безропотно, може да доведе дори до грях. Спомняте ли си Султана от „Железният светилник“ на Димитър Талев? Султана – един от най-завладяващите женски образи в нашата литература. Стожер на семейството, традициите, високата нравственост. Величав и трагичен образ. Не може да се забрави - макар водена от това

да запази морала, честта на семейството, тя посегна на детето, което дъщеря й Катерина носеше в утробата си. Жертва живота и на собствената си дете, за да не „говорят“ хората. Та как да роди дъщеря й, след като не е омъжена? И то от странен, неодобряван от нея и от други, неперспективен според тях човек. Това би било страшно петно върху фамилията за десетки години напред. Защиатавайки патриархалните устои, на които самата тя е носител и символ, действията на Султана доведоха до голям грях - погубване на два живота.

И ние, съвременните хора, все още твърде често се поддаваме на този въпрос:

„Какво ще си кажат хората за мен?“ Влияем се, изпадаме в смут, поставяме си спирачки. Заради егото, достойнството, името ни сме готови на жертви. Само да не ни обсъждат и говорят лошо за нас. Вероятно сте чували препоръки от типа:

„Не е добре да те виждат с еди кого си, че какво ще си помислят хората“. Дори и това: „Виж как си се облякъл! Така не е модерно, ще те сочат с пръст“. „С тази покупка ще влезеш в устата на съседите“. Примерите могат да продължат безкрай, един от друг по-неочаквани. Има хора по-лабилни и безпрекословно се отказват да изявят волята си, а други се крият, за да не влязат в полезрението на околните. А какво да кажем за случаи от личния ми опит, когато христиияни са ми казвали: „Не искам на работното ми място да знаят, че ходя на Църква. Ще ми се подиграват, ще олекна в очите им“. Да, и това съм чувал, ... за жалост! Все пак търсят някакво оправдание: „Вярата е нещо лично, защо е необходимо другите да научат“. Не-

състоятелно обяснение, разбира се. А какво да кажем за компромисите от всякакъв вид и мащаб, които сме склонни да извършим, пак в името на това, да не станем обект на шушукане – например да загърбим близки, приятели, попаднали по една или друга причина под обществен прицел. Или: вярващи се страхуват да поискат на улицата благословение от свещеник или да говорят с него, за да... не ги одумвали. Правят се, че не го виждат или познават. На мен ми се е случвало. Неведнъж. Да, за тези прояви лесно и веднага намираме оправдание с човешката немощ. Дори... сочим за пример св.ап.Петър, който се отрече от Христос...

В Евангелието има следната случка. Господ Иисус Христос влиза в град Йерихон и улиците са изпълнени с хора, желаещи да Го видят. Буквално всички жители са излезли. Сред тях е и Закхей, началник на данъч-

ната служба. Жестоко мразен от народа заради корупцията и измамите му. Бил е нисък на ръст, но пренебрегвайки общественото си положение и подигравките на хората, се качил на едно дърво, за да види Христос. Не от любопитство, а от искрено търсене на вярата и истината. Спасителят избира да влезе именно в неговия дом, което предизвиква вълна от недоволство и коментари: „Отби се при грешен човек“. След срещата с Господ в него настъпва коренна промяна. Защо обаче се спирам на тази случка? Закхей, в своето горещо желание да види Христос, не се е поддал на това, как ще реагират хората, какво говорят за него, че му се смеят, сочат го с пръст. За него е било важно да изпълни

своето възжелание. Ако се беше повлиял от лошото отношение към него, от присмеха и негодуванието, щеше плахо да отстъпи, да се скрие и ...нямаше да срещне Господ. Тази евангелска случка и смелостта на Закхей, без колебание да пренебрегне негативната, подигравателна реакция на съгражданите си, говори, че за християнина е важно да мисли преди всичко какво ще си каже Спасителят за него? Как ще го погледне в дадената ситуация? Доколко Му е верен? Какъв отговор ще даде, когато един ден застане пред Христа? И цялото ни същество да е насочено да Му бъдем угодни. Времето, което ни е отредено, да използваме за духовно

усъвършенстване, за придобиване на нетленни блага. Това ни препоръчва и св.ап. Павел: „и всичко, що вършите, вършете от душа, като за Господа, а не за човеци, знаейки, че като награда от Господа ще

получите наследство, понеже на Господа Христа служите“ (Кол. 3:23-24). Разбира се, никога няма да станем угодни на всички човеци! Всеки гледа с различни очи и според духовното си състояние. Няма защо да се стремим да се харесаме, отстъпвайки от вярата, принципите, идеите и идеалите си. Спасителят ни предупреждава: „Горко вам, кога всички човеци заговорят добро за вас“ (Лк.6:26). Може да ни смятат за луди, за странници, за загубени. И какво от това?! Ама, че ще ни оплюят, ще сипят лъжи, ще спекулират с името ни - ясно е! С кого ли не се случва? Щом невинният, безгрешен Син Божий понесе толкова клевети, нападки, омраза, страдания, та нас, грешните ли, ще

отмине? Нека се стремим да имаме чиста съвест и погледът ни да е отправен към Небето. Тогава страхът от чуждото мнение отстъпва. Смело да изповядваме: „Ако Бог е за нас, кой ще е против нас?“ (Римл.8:31). Така разсъждава и св. Никифор Хиоски: „Честит е човекът, който има Бога за свой помощник и полага надеждите си само у Него. Нека дяволът го засипва със злоба, нека всички хора го преследват и кроят заговори против него – той не се плаши от никого, защото има Бога за помощник. Той винаги е победител, винаги е прославен, винаги е щастлив, винаги е богат, винаги е весел и радостен, дори ако се случи да попадне в крайна бедност или в големи неприятности, или в тежки обстоя-

телства в сегашния живот. Ала тъй като се надява на Всемогъщия Бог, той не се отчайва, не съжالياва, не се безпокои, а очаква помощ свише. Наистина, честит е такъв човек и достоен да бъде смятан за

щастлив, както и пророкът цар Давид счита такъв човек за щастлив, като казва: „Блажен, комуто е помощник Бог Яковов и чиято надежда е у Господа, неговия Бог.“ Такива са били всички пророци, апостолите, мъчениците, светите отшелници и всички светии открай време“.

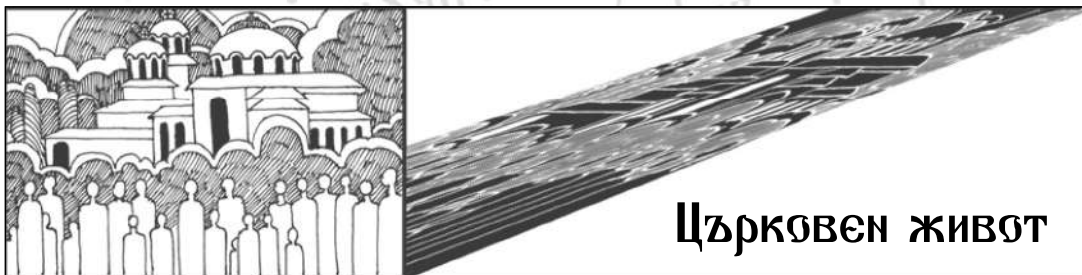
От друга страна, е нужно да бъдем внимателни и да не изпадаме в крайност, като си казваме: „Не ми пука, ще си правя каквото си искам“. Без да се съобразяваме с норми, да скандализираме и съблазняваме с облекло, поведение, думи. Това е бунт срещу Бога и човеците. Нужна е разсъдителност и мярка. Да се избягва ситуация или изричане на думи, които въвеждат в смут

околните. Твърде ясни са Господните слова: „Горко на оновога човека, чрез когото съблазън дохожда“ (Мат.18:7). Не е геройство да прекрочаваш границите и да се излагаш на показ. Да изкусиш и подбудиш към греховен път и живот заобикалящите те е тежко духовно престъпление, носещо последици. Да се противопоставиш на страха от чуждото мнение не е демонстрацията на безгранично незачитане и изява на тъй наричаната „свободия“, а поставяне на Бога на първо място и единствено съобразяване с Неговата свята воля.

Какво ще кажат хората? – това не е оня въпрос, под чийто знаменател трябва да преминават земните ни дни. Не бива да робуваме на чуждото мнение. Животът ни е дар от Бога и нека го изживеем свободно. Няма по-голямо блаженство от това, той да е посветен на изпълнение на Божите заповеди. Ясно е, че е трудно да

не обръщаме внимание на човешките знаци и приказки, но със сигурност, ако успеем да не се влияем от тях, ще е по-здоровословно за нас. В буквален и символичен смисъл. Нека смело да вървим по оня път, който ни прави Богоудни. Единствено верният и плодоносен път. Има защо да се поучим от смелостта и решителността на Закхей, породени от духовната му жажда да види Божия Син. Жажда, несравнимо по-силна и неподдаваща се на боязливия въпрос: „А какво ще кажат хората?“

ЦЪРКОВЕН ЖИВОТ

ХРИСТИЯНСТВОТО НЕ Е КОМФОРТНО

Протоиерей Максим Козлов

Човек може да се превъзпита сам с Божия помощ, ако поиска това. Ние, християните, пряко или косвено, можем да му помогнем да достигне до осъзнаването, че в живота му има нещо нередно, с което трябва да започне да се бори. Но не бива да си приписваме възможността и да си присвояваме правото да променяме, да оказваме натиск върху другия човек. Но да го насочваме към пътя на покаянието – да!

Необходима ли е поддръжката на човек, който току що прохода по пътя на Православието, от неговите вярващи близки?

Външната опора, разбира се, е важна. Още апостол Павел пише: „лоши беседи развалят добрите нрави“ (1 Кор. 15: 33). Човек, проходащ във

вярата, бива привлечен от общението с тези, които вече пребивават в нея. От друга страна, тази помощ не може изцяло да определя пътя на вярата. Когато човек се опира само на външни опори, то ако те изведнъж изчезнат, вярата му може да се разсее. Случвало се е с много хора. Например, дете от църковно семейство постъпва във ВУЗ и се отдава на безгрижен студентски живот. И ако в живота му не е имало нищо повече от външна помощ за вярата, то скоро неговият

вътрешен мир се разпада.

Затова, най-главното е вътрешното, съкровено отношение на човек към Бога и към Църквата. Но към Църквата не като към общество от познати, а като към Тяло Христово! Много е важно да съществува вътрешен ритъм на църковен живот, който е напълно индивидуален: за един – няколко

пъти в месеца, а за друг – няколко пъти в годината. Но именно свой ритъм и знание, че го има, че е необходимо да се пристъпва към Тайнствата на Църквата-Изповед, Причастие и съзнателно да се отнася към църковния богослужбен кръг.

Но какво става, когато човек е привлечен от вярата, но близките и роднините му са

далеко от Църквата?

Разбира се, трудно е за православния човек да бъде сам, ако в близост няма нито православен храм, нито близки по вяра и убеждения. Това винаги е много тежко за душата. Поради тази причина, човек може да започне да се отдалечава от другите хора, което не бива да се случва в живота на православния християнин.

Древните подвижници, освен тези, които са достигнали най-високи степени на ду-

ховно съвършенство, не са живели в пълно уединение. Дори пустинниците са се събирали в братско общение в неделните дни, срещали са се в Страстната седмица, на Възкресение, в Светлата седмица. Тяхното уединение е било относително – влизали са в братско общение. И само избрани съвсем са се отделяли от всички. Но, ако все пак, по силата на обстоятелствата се окажем в духовен вакуум, трябва да помним, че Христос е винаги с нас.

Разбира се, днес опасността от неволна духовна изолация вече не е така голяма, както преди. Но и днес има сложности, когато се окажеш сред (просетете за дързостта) „професионални“ християни, т.е. такива, които формално принадлежат към Църквата, а ти трябва да станеш истински християнин.

Често се случва нашите роднини и близки, посещаващи храма, да не останат за постоянно. Нерядко вината за това положение лежи в самите вярващи, на тези, които са в лоното на Църквата, защото те би трябвало да имат отговорността за всичко, което се случва в нея и да се стараят да създадат в своите енории обстановка на невраждебност към новодошлия, за да не се почувства такъв човек съвсем нов, никому неинтересен и ненужен, и да не се превърне в обект на натякване, че не е подходящо облечен, че не бива да стои тук, че не бива да сядат там...

Още един важен проблем: когато влезлите в храма първо виждат лавката с книжки, кръстчета, гривнички и т.н. и зад всичко това не могат да разберат кое е главното, защото видна е предимно търговията. Да, действително живеем в трудни времена и на Църквата са й нужни средства! Но не

бива това да бъде съблазън за хората, а много от тях наистина се съблазняват. Самият аз, когато видя свещеник в расо или монах, стоящ пред кутията с пожертвования някъде на улицата или в метрото, си мисля; „Не беше ли по-добре да си останеш в храма или в манастира и да се молиш, вместо да стоиш тук за съблазън!“ Това също пречи на новообърнатите във вярата.

Но да се обвинява някой е лесно, а е неправилно. В крайна сметка всичко зависи от самия човек. Който идва в Църквата, е нужно винаги да помни, че е дошъл не да

търси по-приятни съмишленици от тези, които са в света; не да пребивава в общество, което живее извън светските закони; не да намери старец-духовник; и не заради чудеса, заради красиво пее-не или прекрасни стенописи... А е

дошъл, за да търси Христос! И ако това наистина е така, то всичко останало ще му се придаде. Господ ще му изпрати и хора, и добър духовен наставник, и всичко останало. Но ако в Църквата човек търси предимно човешкото, то ще се случи това, което почти винаги се случва. Кумирите, които човек сам си издига, един ден обезателно се срутват от пиедестала, на който сам ги е поставил, и тогава той се отвръща от Църквата. В подобна ситуация няма друг виновен, освен самият човек!

Например, много хора се жалват, че в храма не ги приели сърдечно, че не погледнали на тях сериозно... Един - недоволен от свещеника, че бил тесногръд; трети пък намира свещеника за много разкрепостен и какво ли още не... Това е, защото всеки мери според своята си мяра и за такъв важи девизът „не аз съм в Църквата, а Църквата е за мен!“ Някои започват да сменят храмове,

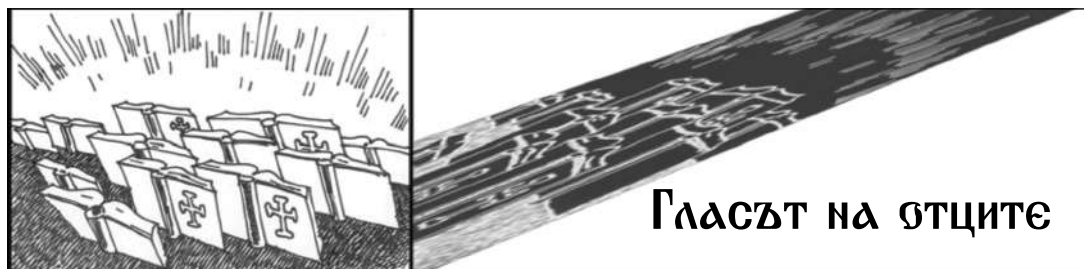
енории, свещеници. Когато се почувстват някъде по-удобно – остават там.

Но християнството не е комфортно! Удобно и разслабено спокойствие не ни е обещано в Евангелието! Ние често напускаме света, в който ни е толкова трудно и тъжно, и идваме в храма, за да потърсим ком-

форта на разтоварването и успокоението, подобно на сеанс при психотерапевт.

Но Църквата не съществува заради това!

Превод от руски език: Валя Марчелова

ГЛАСЪТ НА ОТЦИТЕ

НАСЛАЖДЕНИЕТО

Свети Ефрем Сирин

Който се възхищава на временното и се увлича подир временните наслаждения, лишава себе си от праведното утешение.

Не се услаждай с бани, пиетиета и множество меса, за да не паднеш в непреодолими опасности, съгрешавайки в нещо важно.

Ако паднеш в мрежите на жена, трудно ще ти е да се освободиш от тях. Защото е казано: „С многото ласкави думи тя го увлече, с мазните си уста го завладя“ (Притч. 7:21). Затова, знаейки за напред какви ще са последствията от греха и какво безчестие внася грехът в съкровищницата за извършилите го, бягай от сладострастието, защото плодовете му са плодове на срама. Наслаждението се предшества от похот, а след него - печал. И така разсъди, че след наслаждението идва печал. И бягай от греха, представяйки си в мислите си срама от хората, а още повече –

страха от Господа.

Всякакви наслаждения виреят из цялото човечество, за да има за всеки човек с какво да води бран в ума си. Един намира наслаждение в пресищането и пианството, но не търпи блуд; друг се предава на превъзнасянето, но се гнуси от присвояването. Трети е под властта на сребролюбие, но презира плътската похот. Някого услаждат хорските хвалби, а друго - всякакъв род забави. Едни жадуват за вино, други за задоволяване на гордостта си. Някой страни от разврат, но душата му е склонна към осмиване. Един се услажда от злословие, друг от дарове, трети е зает със спорове, а четвърти с празнословие и клевета. Някой е по-високо от определен грях, но изцяло е затънал в друг; свободен е от една нечистота, но напълно е покрит с

друга сквернота; избягнал е мрежата, но е паднал в ров.

И така върволицата от грехове е безмерно голяма, хората си вземат по малко и на части от това неизмеримото множество, обаче в малкото се вкуса много.

Когато лукавият свързва човека с възжеления, той го свързва именно с онова, което му се услажда, за да са му приятни веригите му и, услаждайки се от тях, да не ги маха от себе си. Свързаният със склонността си към наслаждение, завинаги остава окован. И налагащият ни тези вериги много добре знае как и с какво да ни прикове. Известно му е, че ако ни върже с нещо неприятно за нас, то духът човешки незабавно ще се отърси и ще се избави от такива вериги. Затова всеки от нас бива заробен с онази похот, която го услажда. Обаче нашата свободна воля винаги може да се освободи от тези вериги.

Отвсякъде сме омотани с вериги и окови, но и вързани се услаждаме, и пленени се гордеем с оковите си. Който е окован от завистта, но не носи върху себе си блуд, по безразсъдството си почита себе си за свободен от всичко. Който е вързан със склонността към присмиване, но не е свързан с присвояването, мисли за себе си, че с нищо не е вързан. Всеки забравя за своите вериги, не усеща върху себе си окови. Всеки е подобен на опиянен, който, дори да е вързан, не го усеща. Забравя той за веригите си в упоението си, не чувства, че има окови върху си.

Попитай себе си или позволи да те питат за твоите вериги и окови. Ако веригите са здрави, ще можеш ли да ги пренебрегнеш? А ако са слаби, къде е мощната ти сила?

Много е срамно пред свидетелите на борбата ти, щом голямата ти сила изнемог-

ва срещу слабите вериги. Върху когото са твърди оковите, дори да му е горчиво, може да се извини донякъде с това, че му е много трудно да се освободи от тях.

А който е свързан сякаш с паяжина и няма сили да разкъса своите вериги, на него му е най-срамно, защото толкова слаби вериги го държат в неволя. И този безсилният се надсмива над онзи, който носи върху си тежки вериги; а в същото време самият той загива от порок, който в собствените му очи се представя незначителен. Ако ли и той носи върху си тежки окови, не трябва да се надсмива над другите оковани. А пък ако на-против, оковите му са слаби, тогава самият той заслужава надсмиване от всички. Всеки

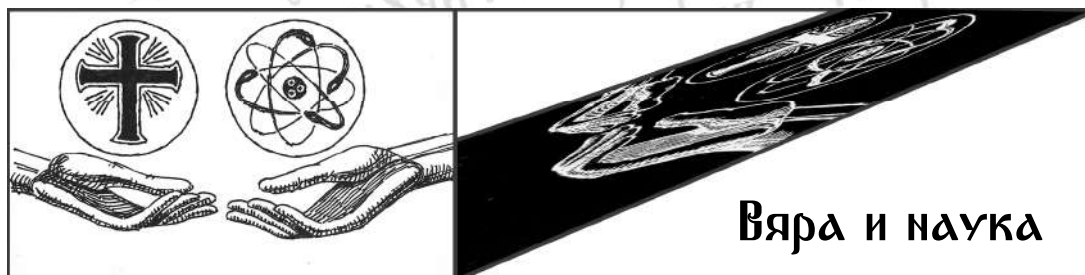
от нас се присмива на някого, а лукавият се присмива на всички нас. Той ни слага оковите и възбужда смяха у нас, желяйки да ни увери, че нямаме окови. Омотава ни с веригите и ни довежда до упояване, желяйки да ни въведе в лъжовна увереност, че не ни е вързал.

Всеки пленен знае, че е пленник и всеки окован усеща оковите върху себе си, но окованият дух не усеща оковите. О, колко хитър е връзващият ни с веригите си! Ние не усещаме как сме омотани. О, колко умел е налагащият ни оковите! Дори не забелязваме, че сме оковани. Приятни са ни неговите стрели, когато умъртвява душата с тях, свързаният и окованият грешник безмълвства и остава спокоен.

Колко е тънко лукавството на противника ни, който ни свързва! Едновременно сме и вързани, и свободни. Далеч от истината се удържа с веригите нашият дух, но като с нищо несвързан, свободно се стреми към порока.

Превод от руски език: Марина Тодорова

Вяра и наука

СЪВРЕМЕННАТА НАУЧНА КОСМОЛОГИЯ И ПРАВОСЛАВНОТО БОГОСЛОВИЕ

Свещеник Димитрий Кириянов

Може ли днес човек да бъде вярващ християнин и в същото време да приема новите научни открития?

В търсенето на отговора се сблъскваме с различни алтернативи. В една от крайност това е пълно и критично отрицание на съвременното научно знание, произхождащо от изцяло атеистични постулати и изградено в рязко противоречие с принципите на християнската вяра.

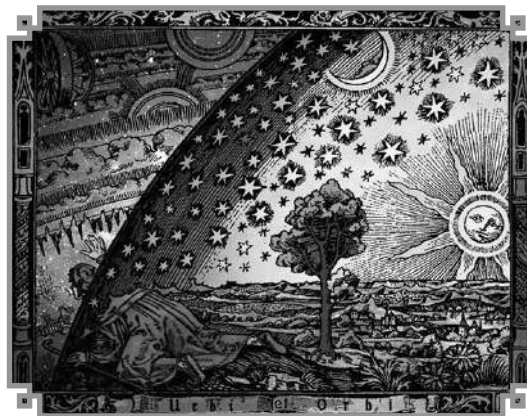
Другата крайност, характерна за множество съвременни западни християнски апологети, е некритично възприемане на всичко, което се отнася към научното знание. Такава позиция води до коренното преразглеждане на основните догмати на християнската вяра в съответствие със съвременното.

Нито една от тези алтернативи не е приемлива за апологетиката, тъй като те свидетелстват не за продуктивния диалог между науката и богословието, а по-скоро за невъзможността му. Задачата на православната апологетика е да покаже пътищата и перспективите за диалога между богословието и съвременната наука, да изведе

именно научните концепции от целия пласт от идеи, отнасящи се към научните, и да покаже неадекватността на извънрелигиозното разглеждане на мирозданието.

Най-интересната и значимата област за православната апологетика е космологията. Това е наука за произхода и развитието

на Вселената. По опеределението си тя се явява най-мирогледната от всички естествени науки, тъй като поставя въпросите за произхода и развитието на света. Затова е много актуален въпросът, доколко съвременните космологични концепции са съвместими с християнското учение за произхода

на света.

Съвременната космология е започнала да се развива едва през XX век. Преди това космологичните възгледи на отделни учени са били изключително хипотетични и са нямали никаква научна база. До XVII век в европейските страни доминиращо като мироглед е било християнството, затова космологичните концепции са се основали върху библейското учение за създаването на света от Бог. Обаче през XVIII век филосо-

фите от епохата на Просвещението започват да разработват системи, коренно отличаващите се от библейското разбиране, което е довело през XIX век до повсеместното признание от учените на вечността и неизменността на Вселената. Съвсем очевидно е, че такова учение е в рязко противоречие с християнското разбиране за Божието сътворение на света. Науката на XIX век, стремежи се да се опира върху материалистическите и позитивистките предпоставки, също се е намирала в противоречие с библейската картина на мирозданието.

Същественото изменение в космологията е настъпило през първата четвърт на XX век, когато Алберт Айнщайн формулира уравненията на общата теория на относителността (ОТО), описваща поведението на Вселената. Той, както и повечето учени о това време, считал, че Вселената съществува вечно и е неизменна в пространството и във времето, но не

успял да получи стационарно решение на уравненията ОТО. Първият, предложил нестационарното решение на тези уравнения, е бил руският учен Александр Фридман. Това решение показвало, че Вселената в настоящо време се разширява, следователно, в далечното минало би трябвало да е имала нищожно малък обем и безкрайна плътност на вещество, тоест да има начало. Дали Фридман е бил вярващ човек, сега е трудно да се каже, но за епиграф към книгата си „Светът като пространство и време“ той е взел цитат от книгата Премъдрост Соломонова „...Ти си наредил всичко с мяра, брой и тегло“ (Прем. 11:21).

В края на 20-те години на миналия век друг астрофизик Жорж Льомер е обединил

ОТО с данните от наблюденията на Едуин Хъбъл върху червеното изместване в спектъра на отдалечените звезди и също е стигнал до извода, че Вселената се разширява във времето от състоянието на «първичния атом».

Светът, който е изглеждал статичен и вечен, изведнъж е бил признат от самата наука като имащ своето начало. Джеймс Джийнс в книгата си от 1929 г., разглеждайки следствията от идеята за разширяващата се Вселена, е написал: „трябва да поразмислим за определено събитие или серия от събития, продължителни процеси на сътворяване на материята в някое време, което не е без-

крайно отдалечено.

По някакъв начин материята, която не е съществувала, е възникнала или била приведена в битие... ако искаме да получим конкретна картина на това творение, можем да помислим за Божиата намеса, произвеждаща смущения в ефира...”

Забележително е,

че в тази си ранна творба Джийнс подчертава, че въпросът за създаването на материята излиза извън рамките на науката и принадлежи изцяло към философията и богословието. Оттогава космологията като наука се развива в рамките на космологичните модели на Фридман-Льомер, получили наименованието Теорията на „Големия Взрив“.

Картината на възникването на вселената, открита от науката, е поразителна, но какво казва тя за началото? Да си представим, че учените космолози някога успеят да създадат подробен и жив филм, описващ структурите и движението на вселената. Пуснат отзад напред, този филм ще ни покаже появяването на вселената, сякаш тя се

е обединила и възникнала в интензивно горещо и плътно състояние. Обаче същинският проблем е, дали този филм ще ни доведе до абсолютното начало на вселената. Оказва се, че е невъзможно да се направи това, тъй като основните закони на природата, които се описват в ОТО, се нарушават, щом стигнем самото начало. Затова трябва да се запитаме: може ли науката да намери начин да говори за възникването на вселената или отговорът на този въпрос е от друга област?

Увереността, че космологията може да говори за началото на вселената, води до различни спекулации за първоначалното ѝ състояние. Между съвременните космолози не престават опитите да се предложи такава наука, която не само изключва началото на вселената, но и не предполага никакво възможно въздействие върху нея от свръхестествено Начало.

Физиките обикновено искат да направят прогноза и да проверят, дали теориите им са правилни, но те, имайки определена метафизична натовареност, принципно не могат да бъдат проверени. За тях е естествено желанието разказът за вселената да продължи, колкото може по-близо до началото ѝ. Обаче действителният проблем възниква тогава, когато учените космолози придават на теориите си философско или онтологично значение, или действат така, сякаш науката притежава единствения истински начин за познаването на тези предмети, а философията и религията се разглеждат като недостатъчно компетентни по тези въпроси. Стивън Хокинг, например, пише: „Хора, които трябва да изучават и обсъждат тези въпроси – философите, най-често нямат достатъчно математическо образование, за да бъдат в крак със съвременното развитие на

теоретичната физика“. По неговото мнение философите и богословите трябва да бъдат и физици-теоретици, тъй като само физиците могат да дадат отговори на поставените въпроси. На възражението, че съществуват и други обяснения за природата на нещата, такива като религия и философия, той само се усмихва. Още по-ярък пример за неразбиране на спецификата на поставените проблеми е книгата «Физика на безсмъртието» от Франк Типлър, който пише: „... Теологията в крайна сметка трябва да стане филиал на физиката. Причината е проста. Вселената е определена, за да бъде съвкупност от всичко, което съществува, съвкупност на действителността. И така, по определение ако Бог съществува, Той е или вселената,

или част от нея...

Ако Бог е реален, физиката, в крайна сметка, ще Го намери“.

Централният въпрос за нас в космологията е за началото на вселената.

Свещеното Писание ни казва, че Бог е сътворил света от нищо. При това „нищото“ трябва да се разбира като пълно отсъствие на каквато и да е предшестваща битието субстанция. Възниква въпрос, може ли науката в рамките на методите си да стигне до заключението за сътворяване на света от нищо?

Очевидно е, че с този въпрос трябва да се занимае философската и богословската космология. Трябва да се отбележи, че философската космология е алтернативна наука. Тя не ни съобщава за квазарите, или черните дупки, или за разширяването на вселената, но тя разглежда изумителния факт, че вселената съществува и поставя въпроса за началото ѝ. В днешния свят на научната космология самата идея за философската космология е трудно въобразима, дори може да изглежда нелепа. Тя не си по-

ставя за цел да се конкурира с науката, но я допълва, имайки собствен, различен поглед върху вселената. Философската космология е основана върху два факта, имплицитно приети в науката. Първо – вселената съществува. Второ – тя съществува по особен начин.

Философската космология непосредствено е свързана с богословската. Православното богословие за източник на космологичните представи има Свещеното Писание. Библейското Откровение е авторитетно и неизменно, а трудовете на учените – напротив, състоят се в откриване на картините на света чрез термини и понятия, въз основа на постоянно развиващия се научен опит. Необходимо е да се открият основните принципи на богословската космология.

1. Бог е Творец на видимия и невидимия свят. „За света Бог е началото – пише светителят Григорий Нисийски, – предел, източник на съществуването и цел на всички стремежи“.

2. Тъй като светът е сътворен от Бог, следователно той не е вечен и има начало. Протоиерей Василий Зенковски отбелязва, че тварността на света е „утвърждаването, че светът няма корени в себе си, че светът е възникнал, благодарение на някаква надсветовна сила“.

3. Бог е създал света от нищо. Бог, без да има нужда от изходен материал за създаването, твори света не само по форма, но и по вещество. „Той (Бог) е помислил и за това, какъв трябва да бъде светът, и е произвел материята, съответстваща на неговата форма“ – пише светителят Василий Велики.

4. Св. Йоан Дамаскин пише, че светът безкрайно отстои от Бога не по място, а по природа.

5. Различието по същност означава абсолютността на Единия (Бога) и обусловеността на другия (света). В. Н. Лосский, потвърждавайки онтологичния дуализъм на Бога и на света, е писал, че: „сътворяването от нищото означава точно акт, произвеждащ

нещо извън Бога, сътворяване на сюжет на абсолютно новото, необоснованото нито с божествената природа, нито с каквото и да е материя, нито с каквато и да е възможност на битие извън Бога“.

6. Светът е създаден цялостен, прекрасен, хармоничен. В края на всеки ден от сътворението Господ е оглеждал създаденото и виждал, „че това е добро“ (Бит 1.25). Удивлявайки се на красотата на света, светителят Григорий Нисийски е написал: „Светът е цял, строен и съгласуван“.

7. а светителят Василий Велики, подчертавайки особената любов и съгласие в света, отбелязал: „Светът е цял, при всичката разнородност на състава си, защото той е свързан от Бога в някакъв неразривен съюз от любов, в единно общуване и единна хармония“.

8. Красотата и хармонията на света се определят от съпричасността към творческия акт на Бога: „Бог не само е причината за света, но и негов художник“.

Цялостността и хармоничността на света са основите на неговата познаваемост за човешкия разум и е причината за всяко научно знание.

9. Светът съществува съгласно установените от Бога закони. Съвкупността от законите, определящи битието, може да се назове божествен замисъл за света. Светът е бил създаден от Бог чрез божествени идеи, които „... в акта на творението, осеменявайки тварното битие, от този момент живеят живот, неразделен от света... Идеите в света са от Бога, но те не са Бог и не правят от света бог, те пребивават в тварния свят, който сам в себе си няма ключ за разбирането откъде са идеите в света“ прот. В. Зенковский.

10. Бог е причината за света. Причината за възникването на света се крие в Божието битие, а не в самия свят. Светът не може да бъде причина за самия себе си. Йоан Дамаскин пише: „Благият и преблаг Бог не се задоволи да съзерцава само Себе Си, но поради преизлишъка от благодост възжела да се случи нещо, което в бъдеще да се ползва

от благодаренията Му и да е причастно към Неговата благодат“.

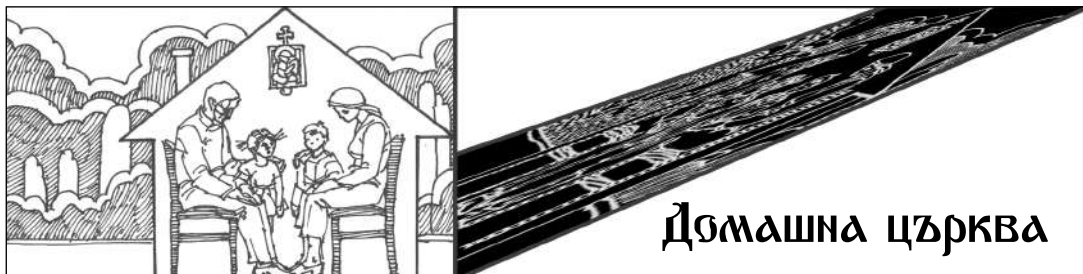
11. „Сътворяването е свободен акт... За Божественото същество то не е обусловено от никаква вътрешна необходимост“.

Разгледахме три различни типа космология: научна, философска и богословска. И трите говорят за една и съща вселена, но по различни начини. Бихме могли да кажем, че всяка от тях върви по своя собствен път на познанието на вселената. Богословската космология, използвайки вярата, осветена с разум, разглежда вселената в светлината на личния Бог, който я създава от любов. Философската космология разглежда вселената

по отношение на съществуването, а научната космология - като наблюдаема и измерима, и изразява тези измерения и наблюдения чрез математически формулировки.

Тези три метода не си противоречат един на друг. Вярващият човек може да ги приеме едновременно, и ако и ние постъпваме така, ще получим по-богато знание за вселената ни. Науката, философската аргументация и вярата тук не се разминават. Задачата се състои в това, да се разбере отчетливо пътя на познанието на всяка от тях.

Превод от руски език: Марина Тодорова

ДОМАШНА ЦЪРКВА

ДА ЗАПАЗИШ ЧИСТОТА И ДА СТРАДАШ ИЛИ ДА ПРЕДАДЕШ СЕБЕ СИ?

Аркадий Харковски – православен психолог

Предбрачните отношения са част от борбата за висши ценности, която протича в душата на човека и се осъществява в пресечната точка на няколко смислови полюса, първият от които са мъжът и жената.

Пътят на следването на идеала за запазване на целомъдрие преди брака, води до точката на съприкосновение на света на мъжете и на света на жените. Най-сложното тук е, че традиционните основи на тази среща днес се размиват все повече. И малко представители от двата свята са способни да „плуват срещу течението“. Защо? Защото е страшно! Тук очакването и търпението предизвикват страх. Женският страх е страх

от самота, страха да сгреша, а след това да не си прости. Мъжкият страх да се ограничи в желанията и свободата си, свързвайки се с връзките на „някаква условност“, „да си вземе“ жена без предварително „пробване“. Страхът е сериозен противник. Той не се предава без борба. Но готов ли е човекът за борба? За някои жени е по-лесно да отстъпят, а за някои мъже е по-лесно и бързо да си намерят друга, по-достъпна жена...

Търпението е добър помощник. Спомнете си приказката за Царкинята Жаба! Иван не дочака срока. Не изтърпя. Още три дни и царкинята щеше да бъде негова завинаги. Но след прибързаната му постъпка, се нало-

жи да търпи други изкушения... Това е относно мъжете.

Другият смислов полюс: идеалът и заобикалящия свят. Това не е сублимация на комплекси, нито прикриването им зад религиозни правила. Това е стремеж да вплътиш идеала си – целомъдрие и чистота преди брака.

Предателството на тези принципи за възкръговената девойка е равносилно на предателство към самата нея. Тя не иска да предава себе си и затова светът се опитва да я убеди, че тя предава него. Че не е права, че обижда другите, в това число и любимия човек... Съвременният свят я кара да страда, да се съмнява, опитвайки се да отнеме идеята. Но дали само нея?

Запазването на чистотата е добродетел и именно затова светът подлага на страдание девойка, следваща целомъдрие в добрачните отношения. И страданието е не заради добродетелта, а заради света. „Защо светът ненавижда праведника? Заради неговата праведност“. „Където е съкровището, там е и сърцето ви“. От гледна точка на психологията това може да се каже за ценностите на личността. Светът иска да отнеме ценностите на живота, а след това – и целия му смисъл.

Двата полюса: „мъжете-жените“, „идеалът-светът“, пресичайки се, образуват житейски кръст. Решението да следва ценности, които е приела девойката, може да доведат до самота и липса на семейно щастие.

Ако момичето се съгласява на свободни отношения, то губи

Много съвременни момичета преживяват нещо подобно, защото нормите на семейния живот, датиращи от дълбока древност, не само християнски, днес са загубени.

Не трябва да се мисли, че в езически държави е можело преди брака да се ходи насам и натам. Подобно своеволие се е накарвало жестоко. Старият Завет не е езичество, но и там срещаме следното: „Ако някой прелюбодейства с омъжена жена, ако някой прелюбодейства с жената на ближния си, – да бъдат умъртвени и прелюбодеецът, и прелюбодейката“ (Левит 20:10).

Сурови мерки, при това в Свещеното Писание? Може би, но работата е там, че са били насочени към хора, които са живяли на сравнително невисоко културно равнище, в горещ южен климат, хора темпераментни. Разбирали са само закона на силата, а меките

изисквания са тълкували като проява на слабост. Драконовските мерки са били способни да уплашат дотолкова, че да няма такива безобразия, които днес са норма.

Преди няколко години присъствах на международна конференция, посветена на проблемите на семейството. Един от участниците беше професор-психиатър и свещеник. „Когато момичета и жени се обръщат към мен за помощ като към психиатър, – разказваше той, – първият въпрос, който им задавам, е: „Какви са отношенията Ви с баща Ви?“. Той обясни, че ако в отношенията между родителите и децата, и преди всичко в отношенията с бащата, всичко е наред, човек никога няма да стигне до психиатър.

Колко деца днес остават без баща? За децата, особено момичетата, отношенията

с бащите са много важни. Лишени от бащински ласки, те се чувстват онеправдани и изгубени. Представянето на този професор-свещеник ме впечатли и аз се възползвах от неговия опит. Всеки път, когато за помощ при мен се обръщат непознати жени, задавам въпроса и виждам, че наистина цяло кълбо от проблеми се появяват още в ранно детство, заради нарушения контакт с бащата, обикновено предизвикан от разпадането на семейството.

Деца в непълни семейства, броят на които надхвърля разумни граници, растат под въздействие на женското възпитание. Колкото и да не ни се иска да признаем, но това възпитание е непълноценно, защото семейството е замислено като неразделен съюз между мъжа и жената. Не може майката сама да изпълнява и мъжки, и женски функции. Женското възпитание е едностранчиво. Именно затова имаме толкова много инфантилни мъже. Бащи, които оставят съпругите си и напускат семейството, едва ли разбират, че в повечето случаи обричат децата си на тежки преживявания и житейски несгоди.

В арсенала си имам въпрос, с който понякога се глезя. Всяка нормална жена иска да се омъжи, да създаде семейство. Затова питам: „Искаш ли да имаш деца?“. Повечето жени отговарят: „Разбира се, искам“, като в същото време, незабележимо за самите тях, се усмихват по особен начин. Не можете да си представите, колко трогателна е тази удивителна и прекрасна женска черта! Всеки път с дълбока радост се наслаждавам на тази неволна усмивка. Ако попитате един

младеж, дали иска деца, той ще каже, че „сте добре“. Наистина сме различни!

Наскоро при мен дойде младо момиче, умно и красиво. Че е умно, умно е, но отношенията с приятеля бяха съвсем съвременни (разбирате какво искам да кажа).

Каква му е тя? Жена? – Не. Булка? – не. Любовница, наложница, партньор в секса...

Една ситуация на момиче, което се намира в погрешно положение и се оказва в невъзможност да преодолява житейски неуредици: „Не се разбираме, като че ли сме от различни планети“. И аз по подобие на книгата на психолога Джон Грей, която се нарича

„Мъжете са от Марс, жените – от Венера“, ѝ отговарям: „Да, разбира се, ти живееш на друга планета и аз даже знам, как се нарича тя. Планета на глупачките. Тази планета не е голяма, но е пренаселена“.

Ясно е, че дечицата не се появяват от зелки и не ги носят църкелите. Така че, ако момичето, а в душата на всяко момиче има благороден стремеж да стане майка, поради грешно възпитание или някаква друга вътрешна слабост, се съгласява на свободни отношения, то винаги губи. Докато момичето е годеница („невеста“, произлиза от глагола „не ведать“ от църковнослав. – тук в смисъл не познава греха на блудството), отношението към нея е едно. Нещо повече, тя може да търси и даже да изисква нещо. Но когато е престъпила това, което е призвана да пази внимателно (имам предвид целомъдрието), тя вече не може нито да очаква, нито да настоява на нещо. Понякога дори не може да разчита на достойно към нея отношение.

Словосъчетанието „целомъдрено момиче“

че“ означава много!

Имам и друг пример. Младо момиче на около двадесет години от добро християнско семейство, което учеше в православен университет, се запозна с мъж, по-голям от нея с около десет години. Той вече имаше минало и беше опитал това, онова... Станаха си много симпатични. Отношенията им се развиваха и в един момент, когато седяха на една пейка, той съвсем прозрачно намекнал, че е време... Учудено, спокойно и твърдо, с вътрешна сила и дълбока убеденост тя му отговорила: „Разбира се, но след сватбата“. Той трепнал, отдръпнал се и замълчал. Мълчанието продължило, тя го погледнала и видяла, че той седи, отпуснал глава, и плаче. Попитала го, какво се е случило, а той отговорил: „Ако си такава, защо съм ти аз?“. Слава на Бога, сега те имат щастливо семейство и деца.

Сигурен съм, че ако жената е целомъдрена и изпълнява призиванието си, мъжът от женкар може да се превърне в рицар и да прояви благородство, с което да спечели благосклонното отношение на своята изборница.

Боя се, че понякога в женската душа се включват механизми от типа: ако не ме избират, значи не съм каквато трябва (некрасива, непълноценна). Но това е лъжа от лукавия. Нещастна, некрасива, неуспешна – това вече е изопачена представа за себе си, която се загнездва дълбоко в женската душа – бих го нарекъл гънки на женската психология. Ти не си лоша, просто не се е намерил достоен избраник.

Имам представа каква е мъжката гледна точка за женската красота. Интересно какво мислят жените за това? Често питам събеседничките си: „Какво е женска красота?“. Много рядко жените говорят за външност. Отговаряйки на този въпрос, те обикновено посочват вътрешните качества на душата. Няколко жени отговориха кратко, много ярко и точно: „Женската красота ли?! Това е светлината отвътре“.

Разбира се, че е болно за една жена да

остане сама в живота. И често това се случва съвсем незаслужено. Тук трябва да се направи духовно усилие и да не се изпада в тъга или униние. Всичко това говори по-скоро за развратеност и слабост на силната половина от човечеството, отколкото за непълноценност на тези, за които не се е намерил достоен партньор в живота. А недостойните има, колкото искаш, но не си заслужава да свързваш живота си с тях.

Искам да изкажа очевидна, но много важна мисъл и се надявам да бъде чуто!

Нито в Божиите очи, нито в очите на хората, човешкото достойнство, и в частност женското, не зависи от семейното положение!

Бих искал да пожелаая всички да имат здрави и щастливи семейства. За съжаление, не всички житейските обстоятелства се стичат така, че се създава семейство.

Мнозина сигурно си задават въпроса: може ли в съвременния свят да се въздържиш и да не престъпиш нравствената черта? Да, може, макар и много трудно, защото всички и всичко са против нормалната пълноценна личност. Под прикритие на свободата, ни убеждават да се отпуснем, защото всичко е позволено: „ Да се въздържаш е трудно, а ти си свободен човек в свободна страна - защо да се ограничаваш? А и изобщо, къде се бъркате с вашите хилядолетни заповеди? Оставете ме на мира, искам да се забавлявам и да живея, както съм си решил!“ - не се ли чуват подобни възражения? И в крайна сметка имаме слаби хора, които не могат да преодоляват никакви трудности – нито малки, нито големи.

А принципа „никаква близост преди брака“ не възприемам като жесток, а като висок. Принцип, който позволява да се запази човешкото достойнство и душата, а женската душа е особено крехка, чувствителна към рани и сътресения. Хората, които изпълняват Божията заповед, имат правото да считат, че живеят достойно.

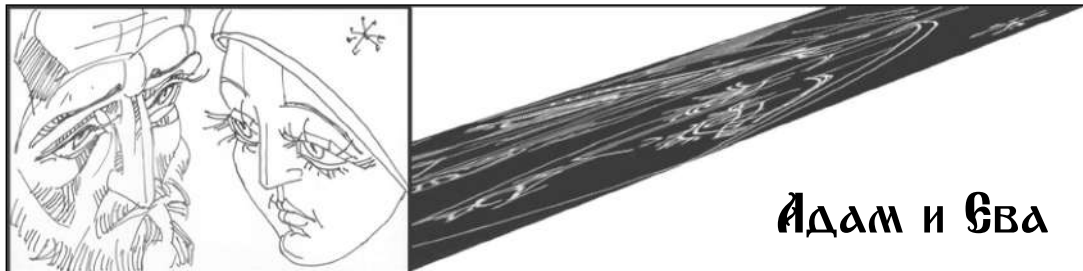
На конференция чух изказването на една прекрасна жена, акушер-гинеколог с дваде-

сетгодишен стаж, при която са се раждали деца в различни региони на нашата страна. Попитаха я: „Къде се раждат най-жизнеспособни, здрави и добри деца?“. „Където има любов!“ – твърдо и компетентно отговори тя.

Защото вярната, преданата, жертвената Любов е преобразяваща и творческа сила, привличаща благодатния покров на Милос-

тивия Бог, Който няма да остави без награда никакъв труд и усилие, положен заради Него.

Превод от руски език: Дияна Янчева

Адам и Ева

ИНТИМНИТЕ ОТНОШЕНИЯ В БРАКА

Елена Морозова

Интимните отношения в брака – телесно единение, е естественото продължение на единението между мъжа и жената на духовно и душевно равнище. Те са били предвидени изначално в плана на Божието творение. В първите глави на Битие четем: „плодете се и множете се, пълнете земята и обладайте я...“ (Бит. 1:28). Християнството се отнася положително към всичко, що е телесно, в това число и към интимните отношения в брака, за разлика от множество лъжеучения, например агностицизма, които разглеждат духовното и телесното в противоборство. Агностиците призовават за борба с плътта и избягването на бракове.

Докато православието учи, че спасението на мнозина е именно в брака.

Обикновено при хармоничните, духовно осветените бракове не възникват особени проблеми в интимната сфера. Игумен Георгий (Шестун) отбелязва: „за интимната страна на брака не е прието да се говори, защото главното все пак е духовното единение“. Затова близките отношения се явяват като индикатор за духовно-душевното единение на съпрузите. За съжаление, в наше време интимността излиза от контекста на духовно-душевното-телесните отношения и често се

разглежда само в телесния контекст, който носи или не носи удоволствие. При все това се смята, че основа на съвременния брак се явява успехът в интимните отношения. В едно популярно телевизионно предаване доста известен психолог се изказа за това, че достатъчно основателен повод за развод може да бъде сексуалното охлаждане на мъжа към жената – „защото за мъжа това е главното“.

Обаче сексуалните отношения в брака не са самоцел. Можем да си припомним, че в особено благочестиви православни семейства съпрузите са имали близост само за продължаването на рода. По време на пости не са зачевали деца. Когато жената е бивала бременна или е кърмела, мъжът не се докосвал до нея. Когато съпрузите решавали, че децата в семейството вече са достатъчно, те изобщо прекратявали интимните отношения и заживявали като брат и сестра. А някои съпругески двойки са встъпвали в брак, без изобщо да нарушат целомъдрието и чистотата си, упражнявайки се в духовните подвизи, както свети праведни Йоан Кронщадски и съпругата му.

Днес тези моменти се виждат на съвременните хора като отживелица, мнозина упорстват, че „времето сега е друго“. В днешно време сексуалността и всичко, свързано с нея, всякак се поощрява и преувеличава. Убеждават ни, че половото желание е толкова естествено, че не е необходимо да се замисляме особено при реализацията му – та нали това е „твоего желание“.

Много от психологическите теории се базират върху постулата, че повечето проблеми на човека са свързани с потискането, изтласкването на естествената сексуална енергия, която е първопричина на битието. Да припомним психоанализата на З. Фройд, оргонната теория на В. Райх (ученик на Фройд), които са обърнали човешката йерархия наопаки, отдавайки приоритет на сексуалността. Повечето от проблемите на съвременния човек са отдали именно на нейната не-реализираност.

По думите на протоиерей Борис Ничипоров, интимните отношения в брака имат следния онтологичен смисъл:

- запазването на рода Хомо Сапиенс;
- възстановяването на природната цялост на човека;
- преодоляването на самотата и отдалеността чрез взаимна любов и откровеност в брака;
- познанието на противоположния пол.

И сега, за съжаление, сексуалните отношения често загубват първоначалния си смисъл, но служат за решаването на някакви други задачи и цели. Понякога интимният контакт се превръща в средство за постигане на целта, за задоволяване на определени потребности. В такива случаи последствията винаги са деструктивни – разочарование, болка, самота.

Известният сексолог Л. Шеглов се опита да формулира основните мотиви, освен любовта, за встъпване в интимна близост:

- секс напук (когато сексуалният контакт

е с цел да се „накаже“ провинилия се);

- секс като отплата (възнаграждение за някаква услуга);

- секс като бягство от реалността (опит да се скрие от нерешените сложни проблеми, често екзистенциални);

- секс като агресия (когато мотивът е прикритото желание да се оскърби, подчини, унизи другия);

- секс като спорт (със суперзадачата да се трупат „точка“; често тази позиция прикрива дълбоката неувереност, която тласка да се търсят все повече нови сексуални преживявания);

- секс за здраве (когато половите контакти се представят за изключително полезни за здравето и придобиват значение на „хигиенна процедура“);

- секс заради престижа (когато информацията за сексуалния опит на индивида е насочена към околните заради повишаване на самооценката);

- секс като релаксация (водещо е собственото „искам“, сексът се явява като начин за снижаване на напрежението).

Както отбелязва православният лекар К. Зорин, съпружеските интимни отношения могат да обогатяват личността, да влияят позитивно и върху физическото здраве. Хармоничните интимни отношения смекчават и лекуват множество недъзи: високото кръвно, депресията, безсънието. Обаче интимните отношения в брака могат да бъдат и дисхармонични и тогава могат да отровят живота на съпружеската двойка, да обеднят

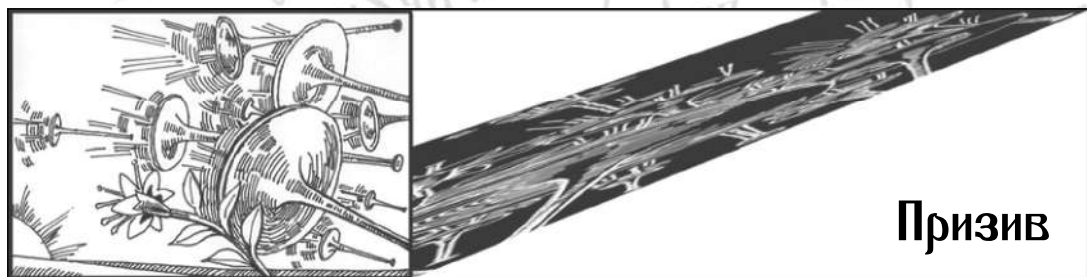
брака, да създадат множество отрицателни преживявания.

За произхода на тези дисфункции не може да се съди еднозначно. Като правило това е цял комплекс от причини: биологични, психологически, социални. И при всеки конкретен случай съчетанието на съставляващите ще е индивидуално. За борба с тези нарушения съществуват цели армии от сексолози, които „сортират“ интимните проблеми. При все това, не бива да се забравя,

че първичното ниво все пак е духовното, а телесното трябва да е в съподчинение. Ако духът е здрав и духовните основи на брака са крепки, тогава обикновено в семейството не възниква повод да се търси помощ от специалисти.

Колкото по-възраковен е човекът и членовете на семейството, толкова по-хармоничен е бракът и интимните отношения. Затова най-добрата профилактика на интимните проблеми е изпълнението на библейската препоръка: „...и преди да се поболиш, грижи се за себе си“ (Сир. 18:19), където се има предвид грижата за духовното здраве и чистотата на помислите. Затова е много важно да се знаят духовните принципи на взаимоотношенията между половете. И като базов е принципът да се пази целомъдрие до встъпването в брак!

Превод от руски език: Марина Тодорова

Призив

ИМА ДНИ, КОГАТО СМЕ ОТЧАЯНИ. КАК ДА СЕ СПРАВИМ?

Владимир Гофман

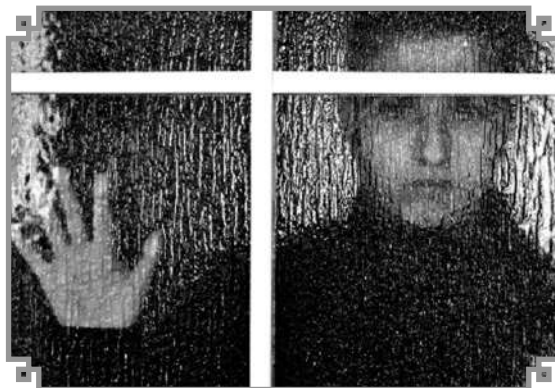
В живота на всеки човек има моменти, когато ти се струва, че светът около теб се срутва. Не ти се иска дори да пожелаеш да направиш нещо, за да се измъкнеш от руините. В медицината това състояние се нарича депресия, в светоотеческа литература – униние. Да се бориш с него е много трудно, защото се парализират всички човешки сили: и духовни, и физически. Защо е опасно такова състояние и как да излезем от него?

Много от нашите беди се случват поради маловерие. Заради маловерието, дори апостол Петър, който вървеше по водата към Христос, започна да потъва. „Иисус веднага простря ръка, хвана го и му каза: маловеерецо, защо се усъмни?“ (Мат.14:31) И унинието, разбира се, произлиза от маловерието и също така от непознаване на духовните закони. „И им рече: що сте тъй страхливи? Как нямате вяра!“ (Марк 4:40). Липсва ни вярата в това, че Господ ни чува и ни дава всичко, за което Го молим, ако това, за което Го молим е полезно за спасението на нашата душа. Той не ни дава това, което не е полезно за нас. Понякога се налага да чакаме дълго, но и такова изпитание е от полза за нас. „Искайте, и ще ви се даде; търсете, и ще

намерите; хлопайте, и ще ви се отвори; защото всякой, който иска, получава, и който търси, намира, и на тогоз, който хлопа, ще се отвори“ (Мат.7:7,8). Такъв е законът на духовния живот.

Да излезем от това състояние на униние е трудно. Но човекът, за разлика от животните, притежава воля. Ненапразно Спасителят казва, че „царството Божие се благовестува, и всеки насила да влезе в него“ (Лука 16:16). А светите отци препоръчват да се спасяваме от унинието с ръкоделие. Накратко казано, трябва да се трудим и да се молим. Изглежда лесно, но в същност дори е много трудно.

Понякога ни се случва да бъдем предадени от близките си и бързо губим своята вяра в хората. Но Господ никога не ни предава. Ние отстъпваме от Него в състояние на объркване и униние и ни се струва, че и Той ни е изоставил. А, всъщност, ние Го изоставяме. Оттам и усещането за празнота. Искрената молитва ще върне нашето доверие към света и към Бога. Ние, за съжаление, не умеем и не желаем да се молим, надявайки се на някакво чудодейно хапче и на бърз резултат, а ду-

Призив

шевната травма се лекува дълго. И молитвата, в случая, е най-провереното и най-сигурно средство. Стига само да не е формална!

Молитвата не е баене, или някакво магическо заклинание, не е мантра, тя не действа автоматично. Тя има друго предназначение и смисъл. Ние се молим за нашите близки, защото ги обичаме - по заповед на Спасителя и по думите на апостола: „молете се един за други, за да се изцерите; голяма сила има усърдната молитва на праведника“ (Иак 5:16).

Всяка майка цял живот се притеснява за децата си. Още повече, когато са далече или в тежки условия. Мислете за Пресвятата Богородица, пред очите ѝ убиваха Нейния Син. Той се молеше за Своите Убийци, оправдавайки ги, че не знаят какво правят. И Неговата Майка не ропташе, приемаше всичко като Божия воля.

Ние можем да се обръщаме към Бог с в с я к а к в и молби. Той ще изпълни онези, които отговарят на Неговия Промисъл за нас. И животът, и смъртта са в Божиите ръце. Апостол Павел пише в своето Послание до Римляни: „Защото никой от нас не живее за себе си и никой не умира за себе си, но живеем ли - за Господа живеем, умираме ли - за Господа умираме; следователно, живеем ли, или умираме - Господни сме. Защото Христос затова и

умря и възкръсна и оживя, за да господарува и над мъртви и над живи.“ (Рим.14:7-9). Ето какво трябва да помним! А по време на богослужението, ние съборно се молим за „християнска, безболезнена, непосрамена, мирна кончина на нашия живот и добър отговор на Страшния Христов съд“. Значи трябва да живеем така, че когато дойде нашето време, да дадем на Господа добър отговор.

Много хора изпадат в униние заради неслодите, които ги сполетяват – загуба на работа, болест, смърт на близки хора. Но Господ не ни е обещал „сладък живот“, но като сме Го приели в Кръщението, сме призвани да Му бъдем верни цял живот.

Често болката и смъртта на децата водят до отчаяние техните родители и близки, които смятат, че Бог е несправедлив. Но ние не можем ние да решаваме вместо Бог кой да живее, а кой да умре. Зле познаваме християнското учение, иначе нямаше да задаваме такива въпроси. Живеем без Бог, а отговори търсим от Него. Много често, нито родителите, нито кръстниците знаят защо кръщават детето, защо го поверяват на Христос. Когато един човек не живее според християнска вяра, той се бои от смъртта. А християни не се страхуват. Апостолът директно казва: „Защото за мене

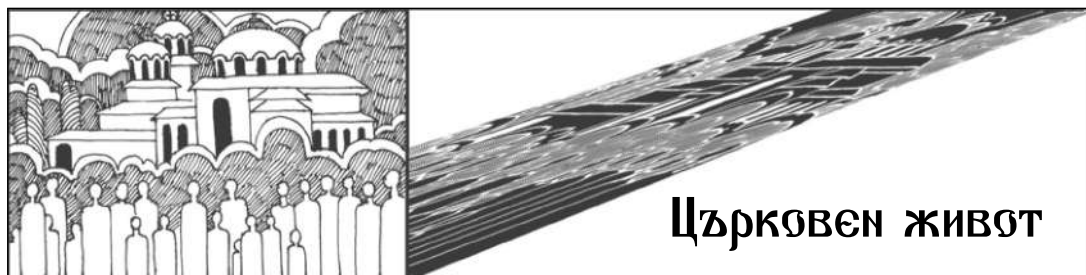

животът е Христос, а смъртта – придобивка“ (Фил 1:21).

Всеки християнин има основа, върху която гради живота си. Ето я: „А сега остават тия три: вяра, надежда, любов; но по-голяма

от тях е любовта“ (1 Кор 13:13). Та от какво да се страхуваме, ако с нас е Бог?

Превод от руски език: Вера Рачева

ЦЪРКОВЕН ЖИВОТ

СЛОВО ЗА МАЛКИТЕ СВЕТЦИ

Протоирей Ясен Шинев

Има неща, които разбират само свещениците. Защото са особена категория хора, служители Божии, достойни и недостойни, но избрани от Него, за да пръскат Неговата светлина и да проповядват извечните истини на пречистото Му послание.

Затова в църковната действителност има малки или големи феномени, които могат да бъдат забелязани само и единствено от тези, които са потопени в нея.

Един от тях е твърде деликатен, а именно – подценяването на „малките светци“. Това са онези угодници Божии, които не са толкова известни в практиката на обикновения енорийски живот и ние, православните, не им отдаваме дължимото внимание и необходимо уважение. Обикновено посетителите в храма, а и една огромна част от нас, се обръщаме към из-

вестни светци, за да изпросим тяхното молитвено застъпничество пред престола на Христос за многообразните ни нужди. Почти винаги или дори винаги са обръщаме към най-известните – прибягваме към Майката Божия, св. Николай, св. Мина, св. Екатерина, за да ни помагат в суровата реалност на жи-

вота. Това разбира се е похвално, защото подхождаме като истински православни и не търсим единствено Христос, но не е достатъчно. Ако ние сме вярващи и православни в ця-

лата пълнота на това понятие е нужно и да не подценяваме другите угодници Божии.

Това са онези, почти незабележими и неспоменавани праведници, които са се подвизали в конкретната историческа епоха и място, и носещи ореола на святост, за които духовниците и миряните са забрави-

ли.

Когато погледнем църковния календар, който нашата православна традиция е благословила, ние виждаме толкова много светци, чиито имена звучат непознато и дори странно. Нормално е да бъдем изненадаме и първоначално да изпитаме възхищение от от бликащото богатство на Светото Предание, но след като прочетем, да спрем да се интересуваме от тях и дори да се откажем да ги запомним.

Те са толкова много и имената им звучат причудливо и дори смехотворно. Мъже и жени, възрастни или млади, воители или отшелници като св. Меркурий, св. Митродора, св. Нимфодора или св. Януарий.

Към тях можем да отнесем и тези, които са почитани от местните църкви и са свързани с градове и местности - св. Онуфрий Габровски, св. Райко Шуменски, св. Прокопий Варненски

и още неизвестен брой просветени и вечно живи в Несъкрушимото царство на Спасителя Христос. Колко малко от нас са прочели нещо за тях? Кога в тежки за нас моменти сме се обръщали към тях? Това е наше недоглеждане и простете – несправедливост! С нищо незаслужена!

Защото и те, както „известните големи светци“, не са статични и застинали в своето свято достойствие, а динамични и трептящи, молещи се за целия свят и очакващи нашето отношение към тях. Те са в свято служение и то продължава във святото им призвание да славят Отца, Сина и Светия дух и да помагат на всички, които сме в изгнание тук, в земята на смъртните.

Изреченото в Светото Писание: „голяма сила има усъдната молитва на праведника“/ Иак.5:16/ се отнася в пълна степен и за тях. Те са доказали това по един безспорен начин с труд и подвизи и са заслужили оценката на техните достойни наследници и мястото си в небесната църква.

Съвремените богоносни мъже и особено св. Паисий и св. Порфирий в разговорите си с поклонници и в наставленията, които отправят, често споменават как в тежки моменти са се обръщали към някой от тях или те сами са се явявали и вършили чудеса, без дори да ги молят за това, защото даже не са знаели за съществуването им.

Съборното съзнание на Майката Църква призовава за пълноценно обръщане на всички свои синове и дъщери към застъпничеството на светците. По красноречив начин това е изразено и в последованието на светата

божествена Литургия, когато служещият духовник се обръща няколко пъти с приношението: “Като поменем всички светии заедно с Пречистата, Пресвета и Преславна Богородица и винаги Дева Мария, нека сами себе си, един другото и целия наш живот на Христа Бога да отдадем!”

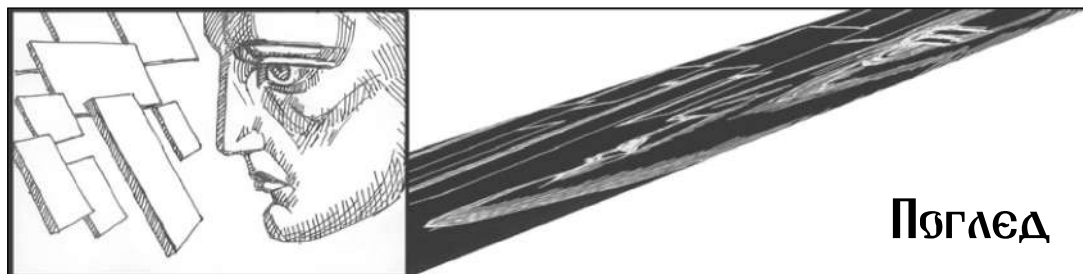
Ние сме длъжни да се обръщаме към всички не само като към общност, но и отделно - като към просияла личност и просветена индивидуалност, която се е превърнала в икона Божия.

Когато св. Нектарий Егински се явил в онзи, станал известен и доказано достоверен, случай на един благочестив свещеник в Гърция и споделил болката си, че насто-

ящите християни не са обръщат така често и горещо към тях, светците, за помощ в техните нужди, е говорил от името на абсолютно всички, изразявайки тяхната болка и копнеж за отношение - не само от свое име или само от името на най-силните и известните от тях. В скромния си опит като духовник, самият аз преоткрих силата на тези „малки“ светци, като имам удивителни примери за тяхното молитвено застъпничество в своя живот като свещеник и човек. Няколко пъти те доказаха своята роля и значение и оттам се породих и внимание от моя страна за подкрепа в моите пътища, с бързите си

и чудотворни намеси. Затова нека бъдем достатъчно признателни и внимателни и да не подхождаме с пренебрежение, подценявайки ролята и мястото на тези неизброими мъже и жени, които сияят в светостта си и трептят в очакване да ги преоткрием и се обърнем искрено към тях. Така ще служим на Светото Православие още по-пълноценно, отдадено и всестранно и ще преживяваме, и съприживяваме с тях тайните на царството Божие.

КРАСОТА ЗАВИНАГИ

Преди седем години за първи път прочетох на страниците на едно лъскаво списание думата „спиритуалност“ и това ме озадачи. Разказваше се за някакво европейско „спа“ – мисля, че беше в Милано.

Тази странна дума „спа“ няма никакво точно значение. Да кажем така: спа-салонът е място, където светските жени ходят да се отпускат. Това отпускане се представя като особено важна част от живота им. „От спа-грижата обикновено се очаква блажено отпускане и изпразнена глава“, – пишат в списанията и наричат ставащото в салоните за красота

та „ритуал“.

Цялата тази мъгла се спуска, за да се опишат процедури, които представляват всевъзможни „грижи“ и масажи, основани като правило, на различни езически практики – от маите до йогите, всякакви. Всичко това много се харесва на съвременните жени,

доколкото тъмната страна на техните желания остава скрита от тях самите, те с всички сили се стремят към отпускане.

„Ще помълчим и ще се отпуснем“

„Ние зареждаме нашето масло с лунна светлина“ – разказва за тибет-

ския масаж висок слабоват млад човек, прекарал няколко години някъде в Тибет. Практиките, които прилага той, влияят не само на физиологията, н в по-голяма степен на „състоянието на ума“! Всъщност, тибетският масаж е духовна практика, която се прилага незабележимо върху клиентката. Необременена от знания, които би могла да получи в семейството, но които така и не е получила, тази среднотатистическа клиентка представлява „чист лист“ и като почти всеки човек, който живее само материален живот, смътно усеща в себе си някакъв духовен глад, и с готовност се доверява на този, който се наема до го утоли.

„Спиритуалност“ от английски е духовност – ето за какво става дума. Представяш ли си: онова момиче, в статията от списанието е търсело в спа-салона не нещо друго, а духовност!

И може да се каже, че то я е намерило: периодично виждайки в една от социалните мрежи неговите нови снимки, направени някъде в Тибет, запечатали красивата му фигура в някаква специално нагласена поза, в красива обстановка, с тъга си мисля, че принадлежа към онези, които знаят ужасната му тайна! Дошъл момент обаче, в който момичето постъпило в психиатрична клиника – разбира се, за това била виновна не само йогата...

Екзотичните салони се роят. Всеки детайл на интериора им, звуци и миризми потапят човека в състояние на тотален релакс. Но най-важното: работят майстори от Бали – магове, които освен това говорят и съответния език. „Впрочем, думите са излишни – да помълчим и да се отпуснем“, – пишат за един от тях.

Друга спа-мрежа позиционира една от своите дейности като „близка до учението индуизъм“, пояснявайки, че „дарът на изцелението се дава свише само на истински вярващите хора“ и публикува снимка на своите собствени магове, запечатани не къде-да е, а на фона на православен храм. Едно от момичетата, сключило ръце в балийско приветствие, стои точно под образа на Богородица, който е разположен на външната страна на старинна църква.

„Уелнес е философия на благополучието на човека във всички сфери на неговото битие: духовна, социална и физическа. Този, който живее съгласно философията на уелнеса, е удачен, пълен с енергия, оптимистичен и бодър, без

значение на възрастта“. Вземайки тази информация от „Уикипедия“, ще споменем и още нещо – уелнес-индустрията, заедно с източните методики, здраво са завоювали немалка територия на общия пазар на индустрията на

красотата, но те представляват не само и не толкова „философия“, колкото една от „религиите“ на най-новите времена.

Всички те се свеждат до едно – култ към тялото, какъвто вероятно не са познавали в нито едно от древните езически времена, доколкото никога, както днес, не са влагани толкова усилия да не старее тялото дълго време.

Науката на удоволствията

Това навярно никак не е смешно, но така или иначе, един от начините за подмладяване се нарича Dracula Therapy. Истинското му название не е толкова красноречиво – нарича се плазмолифтинг: в кожата на пациента се въвежда плазма, получена от неговата собствена кръв, преминала през опреде-

лена обработка в центрофуга. Казват, че се подмладява даже косата!

Блефаропластиката е начин да се променят формата на очите.

Не е странно. На стража на младостта и красотата в XXI век стоят водещи научни технологии. „Чрез въздействието на мрежи от мощни инфрачервени лъчи се достига активизиране на фибропластовете и образуване на нов колаген“ – това звучи като определение от учебник по физика, но не е просто описание на въздействието на инфрачервен прибор, който позволява да се „опъне“ кожата, без да се прибегва до намесата на пластичен хирург.

Докъде е стигнал прогресът! - изумява се неизкушеният ум, – да вземем например прословутите „инжекции за красота“! Ала днес ботоксът, който лишава от подвижност

мускулите в зоната на инжекцията, в резултат на което жените губят не само бръчките си, но и естествената си мимика, или пък рестайлингът, който запълва празнотите в провисналата кожа на стареещото лице, изглеждат старомодно!

Ето, например, методът SilhouetteLift, в основата на който е използването на иновационни полипропиленови конци, взаимствани от хирургията и офталмологията - тези конци се вкарват през микроразреси в областта на слепоочията и жените се подмладяват моментално. И не само жените: процедурата не оставя никакви следи и се препоръчва дори и на мъже. Даже термажът, който въздейства на кожата чрез високочестотно радиоизлъчване, вече изглежда остаряла технология.

Днес лазерите могат да избавят дори от прекомерно изпотяване, носещ почетното название хиперхидроза.

Всичко това наистина напомня наркотик: веднъж започнал да „подобряваш“ себе си, е трудно да се спреш, още повече, че най-мощната индустрия е готова всеки ден да ти предложи нещо ново – революционно и високотехнологично!

И трябва да отбележим, че свещениците, които на изповедите и в проповедите си ни изобличават, че за телата си се грижим, а за душите си нехаем, даже и не могат да си представят какви бездни от суетни грижи за

тялото се крият днес зад простичките им думи.

Най-добро за децата

Утро е. В салон за красота влиза жена с русо момиченце на около осем години. Веднага се вижда,

че детето е капризно: то се върти, хленчи и се дърпа, но момичетата от регистратурата вече се спускат към него умилени. Появява се фризьорката: смело хващайки го за ръката, тя го въвежда в света на блестящите огледала. Час и половина по-късно детето отново стои до регистратурата с навита на масури коса и лакирани нокти. „Честито! Честито! – възхищават се всички!“ И момиченцето с майка си гордо се потапя в градската суета.

В последно време става много популярен детският маникюр. „Съвсем не е вредно да се приучва детето да се грижи за външността си“ - можем да прочетем в сайта на салон за красота, който работи специално за деца. И още „детският маникюр се явява отличен начин за борба с онихофагията –

гризането на нокти и кожичките около тях”.

Този лукав довод е от рода на съвета да правите „секс за здраве”, но фактът е факт: днес салони са готови да предложат на децата – а по-точно на техните полудели майки, - и прически, и грим, и „общоукрепващи и оздравяващи процедури за грижа за тялото”, и „масаж за лице и тяло”, и „комплексна грижа за кожата” за деца.

Накратко казано, всичко онова, което по-бързо ще оформи вкуса към хубавото на „малките дами и джентълмени”, както наричат тук децата, и ще ги докара до това да гледат с погнуса на обикновените домакини. Не е нужно човек

да бъде изключително наблюдателен, за да забележи, че рано или късно хората, които са възлюбili индустрията на красотата, толкова много започват

да си приличат, че са като братя и сестри - приповдигнати скули, скъсени и изправени носове и надути устни! И все по-трудно е да откриеш зад постиженията на козметиката и хирурга в тях чертите на Създателя!

За сметка на това пък, тези „спиритуални” хора са много „успешни” – и затова им помага „вярата в себе си”.

„Спиритуалните” хора

Вярващите в себе си не са чужди на състраданието – все пак женската натура не подлежи на крайни промени - но и мило-сърдието придобива някакви особени черти у тях.

Любовта към животните – ето още една истинска тяхна страст! Например, „спиритуалните” жени много се вълнуват, дали червилата им не са тествани върху бедните зай-

чета, но пък с облекчение въздъхват, когато разберат, че за създаването на козметиката, която ползват, е била използвана специално отгледана за тази цел човешка кожа, като например, в случая с компанията L’Oréal, в която всички доклинични тествания на произведените от тях продукти, се правят върху култура от кожни тъкани EpiSkin. Върху колаген се отглеждат слоеве човешка кожа, като това е повод за особена гордост на марката L’Oréal, вложила в своята уникална разработка двадесет години.

Също така „спиритуалните” жени се безпокоят силно за екологията, като приемат с

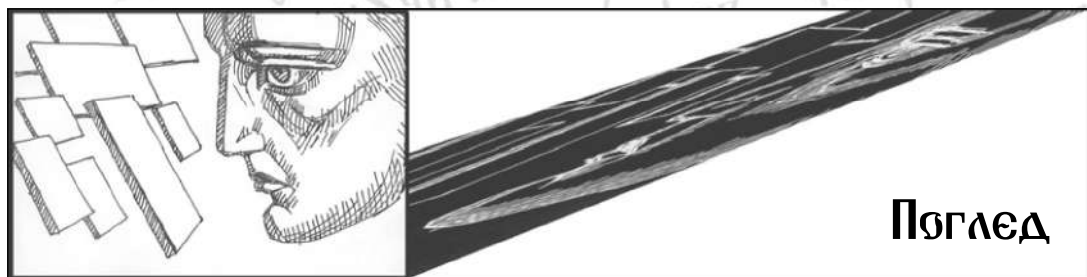
възмущение вестите за измененията на климата и обвиняват за това кого ли не, само не себе си, и охотно се занимават с благотворителност. Най-често те се борят срещу рака на

гърдата (което не е сложно, защото периодично козметичните гиганти обявяват, че част от приходите от продажба на техните продукти се отделят за борба с този недъг) и помагат на животните. Бездомните - тук или в Африка, не са от особено значение за тях- най-важното е „спиритуалната” жена да почувства, че не живее напразно. Но нали разбирате, че тя никога няма да влезе в дом за стари хора или в болница, където лежат раково болни, – защото, видите ли, „сърцето ѝ няма да го понесе”.

Какво да кажеш?! Навярно, нищо повече от това, че всичко, за което говорихме, е следствие на търсенето на „лично щастие” – още една религия на съвременния свят!

Превод от руски език: Йоанна Калешева

Поглед

КАК ЦЪРКВАТА СЕ ОТНАСЯ КЪМ ПРЕОБРАЗЯВАНЕТО НА ВЪНШНОСТТА?

Протоиерей Леонид Доценко

Така е тръгнало, че малко хора са доволни от начина, по който изглеждат. И е почти невъзможно да се намери някой, който да не иска да промени нещо в себе си. Освен това, както при мъжете, така и при жените, днес се пропагандира определен тип външност, която невинаги се постига само с помощта на козметика и диета, понякога се налага да се прибегва и до по-радикални методи – например, пластичната хирургия. Но нали Бог ни е създал по Свой образ и подобие!

Може ли трябва ли православен християнин да променя външността си според своето видение?

Да променя външността си не е нужно, нужно е да се поддържа, за да е приятно на него самия и на другите хора да го гледат. Необходимо е да се подстрижеш, да се обръснеш навреме. Ако жена с побеляла коса промени малко цвета ѝ, в това няма нищо грешно – важното е да е с мярка. Може да имаш дълга коса, но само ако изглежда поддържана, иначе е по-добре да се скъси. Нека

жените се украсяват, но така, че да съответстват на думите на апостол Павел: жена трябва не само да се грижи за украсяване на косата си, но и да бъде човек, до който да ти е радостно да се намираш. Това пожелание не е само към жените, но и към всички без изключение.

Грях ли е пластичната хирургия?

Ако е наложително от медицинска гледна точка, например когато детето се е родило със заешка или вълча уста, или човекът е преживял катастрофа, защо да не се направи

операция? Но ако с човека всичко е наред, не трябва да се прибегва до такава, дори е грешно. Ти си такъв, какъвто си, и си неповторим – защо да се променяш или да се нагаждаш спрямо някого?

Много хора са недоволни от фигурата си, затова прибегват до различни диети. Понякога прекаляват: появява се анорексия, булимия. Доколко това е

разумно?

Ако човек води пълноценен начин на живот - спортува, труди се, храни се навреме, такъв проблем не се появява. Някъде беше написано нещо много просто: „Здравословната храна и достатъчният сън са най-доброто лекарство“. А ако освен това, човекът е и вярващ християнин, той знае, че има многодневни и едnodневни пости. Дори хора, които не вярват в Бога, признават, че църковните пости са правилно създадени, казват го, основателски се на медицински познания. Разбира се, трябва да умеем правилно да се храним и по време на пост: целта на поста не е да навреди на тялото, а обратното. Ако човек прави това разумно, всичко ще е наред. Не трябва да се стига до крайности, защото тези крайности могат не само да навредят на здравето и да причинят увреждания, но и да доведат до смърт.

С възрастта се появяват бръчки и някои жени прибягват до инжекции с хиалуронова киселина. Това противоречи ли по някакъв начин на учението на Църквата?

Щастието не е във външната красота. Ако един човек е красив в душата си, на него повече нищо не му трябва. Той може да е инвалид, човек с недъзи, а да се общува с него да е голяма радост. Буквално днес гледах клип, как на Възкресение Христово деца поздра-

вявах с песен хора на жестомимичен език. Как е възможно? Даже не съм си и представял, а те я изпяха, и то така красиво, че едвам не се разплаках като ги гледах.

Вижте Ник Вуйчич – в него се е влюбила здрава жена! Той е инвалид, но въпреки това го канят на много мероприятия. Красотата трябва да е вътре, а външно – доколкото е възможно. Ако трябва да се гримираш, направи го, но не така, че сутринта мъжът

ти да се събуди и да се уплаши. Във всичко трябва да има мярка, да се следва златната среда. Ако в същото време човек живее и духовен живот, той ще е красив за всички, дори ако е възрастен. Попитайте когото си искате: „Обичаш ли баба си и дядо си? Те са стари хора, защо ги обичаш?“. Но всички ги обичат, защото са им скъпи. Щастието не е във външната красота, а във вътрешния живот.

Може да си красив

отвсякъде, но като човек да си съвсем негоден.

Дали може човек да си направи татуировка с архангел Михаил. Доколко това е разумно?

Един познат свещеник, който се занимава с млади хора, провежда беседи, общува, посещава социални обекти, помага на нещастни хора, сам е преживял това и казва: „Ако си си направил една татуировка, няма значение каква, дори и да е с архангел Михаил, ще искаш да си направиш още една и

няма да се спреш, докато цялото ти тяло не се покрие с татуировки. Затова е по-добре да не започваш“.

Днес е модерно човек да се татуира. Но ще мине време, модата ще премине, а татуировките ще си останат. И какво ще ги правиш? Затова отношението към татуировките трябва да е сериозно – да се обмислят всички „за“ и „против“. И също така да се помисли за здравето, защото никой не гарантира, че докато ти ги правят, няма да те заразят с нещо опасно.

За пиърсинга същото ли може да кажем?

В Свещеното Писание се казва, че ако човек си продупчи някакви части на тялото, той се съгласява, че е роб. Над него има някакъв човек, господар. В наше време под този господар може да разбираме лукавия. Из-

глежда дреболия, но щом се продупчваме доброволно, значи доброволно му служим по един или друг начин. Господ не иска това, на Него това изобщо не му трябва. На носовете на биковите често им закачат пръстен. Защо? За да водят бика за този пръстен, да го управляват така, както стопанинът иска. Искаме ли да показваме на хората, че някой ни управлява? Ако човек си продупчи носа, без да знае всичко това, той може постепенно да се поправи. А ако знае и го прави, сам се съгласява на такова отношение.

А може ли постоянното желание за промяна на външността да бъде опасно за човека?

Разбира се, че може да доведе до униение,

тъга, а в крайна сметка – и до депресия, от която е много трудно да се излезе. Ако говорим за вътрешния човек, то трябва постоянно да се променяме към по-добро, да се стараем да живеем по Божиите заповеди, да се сравняваме с Богородица, с Господ, със светиите. Господ задължително ще ни помогне да станем по-добри и ще се окаже ненужно да ставаме други по външност. Когато човек е красив отвътре, той е красив и отвън, а ако е безобразен отвътре, това безобразие излиза и навън. Затова трябва да започнем да се променяме към по-добро отвътре, тогава и отвън ще станем по-хубави.

Как можем да се научим да обичаме себе си и да не искаме да променяме външността си?

Както казва един светец: „Молитвата и трудът всичко ще преодолеят“. Ако се моля, трудя се достатъч-

но, никога няма да ми се появи желание да променям нещо във външността си, защото няма да имам време да се занимавам с това. Недостатъците, които съм имал, ще се изгледят така или иначе. Господ казва: „Търсете преди всичко Царството Божие и всичко друго ще ви се придаде“. Така и тук може да пожелаем на хората да търсят преди всичко Бога, да търсят начин да помогнат на другите. Тогава животът им ще стане прекрасен и няма да е важно, дали отвън човек е красив или не.

Вижте как обичаме родителите си – именно защото са ни майка и баща. Не е важно, дали са красиви, ние винаги ще ги обичаме, защото знаем, че са ни дали живот и са

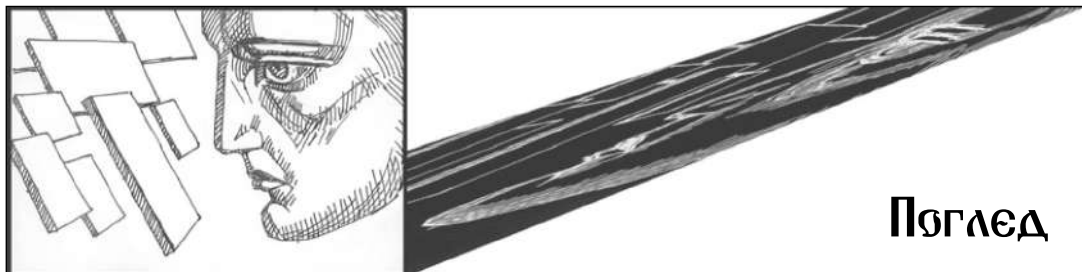

се грижели за нас. Така и хората могат да ни обичат не заради външността ни. Днес съм красив, а утре, да пази Бог, се разболявам или попадам в катастрофа – и вече не съм красив. А хората ще си спомнят за мен като за добър човек и ще се отнасят по съответ-

ния начин. Каквото посее човекът, това и ще пожъне. Ако посее красотата наоколо, красотата ще порасне. Това е най-важното!

Превод от руски език: Дияна Янчева

СВЕТИ ЙОАН ЗЛАТОУСТ ЗА ПРОТИВОЕСТЕСТВЕННОТО УПОТРЕБЛЕНИЕ НА ПОЛА (ЛГТБ)

Езичниците не смятали това дело за безсрамно. За тях то е било нещо почетно и по-висше от състоянието на робите, тъй като е било достъпно само за свободните хора. Така си е мислил най-мъдрият атински народ и великият атинянин Солон. Могат да се открият много други философски съчинения, които са били заразени от тази болест. И въпреки това, ние не можем да го приемем за законно, а напротив – можем да признаем, че хората, приели подобен закон, са жалки и достойни за оплакване. Което блудниците правят, е също толкова недостойно, но мъжеложството е още по-безобразно. Общението с блудници, макар и незаконно, е естествено, а

мъжеложството е и противозаконно, и противоестествено. Ако нямаше геена и не бяха застрашени от наказание, то това би било по-лошо от всякакво наказание. А ако на всичко отгоре изпитват и наслаждение от това дело, то това говори само за усилване на тяхното наказание.

Утвърждавам, че мъжеложците са в по-тежко състояние и от убийците, то колко по-добре е да се умре, отколкото да се живее след такова поругание. Убиецът отделя душата от тялото, а мъжеложецът губи и душата си, заедно с тялото. За какъвто и грях да се сетите, нито един не може да се сравни с подобно беззаконие!

Утвърждавам, че мъжеложците са в по-тежко състояние и от убийците, то колко по-добре е да се умре, отколкото да се живее след такова поругание. Убиецът отделя душата от тялото, а мъжеложецът губи и душата си, заедно с тялото. За какъвто и грях да се сетите, нито един не може да се сравни с подобно беззаконие!

Няма нищо по-неразумно и по-тежко от това поругание. Ако Павел, разсъждавайки

за блудството, е казал: „всеки грях, що прави човек, е извън тялото, а блудникът против собственото си тяло грехи“ (1 Коринтяни 6:18), то какво да кажем за това безумие, което е толкова по-лошо от блудството, че дори не може да се опише? Не

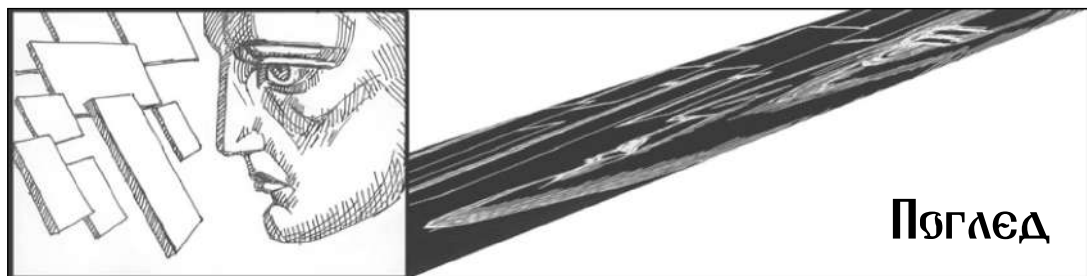
казвам, че просто си се превърнал в жена, а говоря за нещо повече: погубил си своята същност като мъж, защото нито си се про-

менил, нито си придобил женско естество, нито си съхранил онова, що си имал. Пре-

върнал си се в предател и на едното, и на другото естество и си достоен за изгнание и от мъжете, и от жените, и от убиване с камъни, защото си оскърбил както своя, така и другия пол.

*Превод от руски език:
Теодора Вивитска*

КАКВО ДА ПРАВИМ, АКО ТОВАРЪТ НА МИНАЛОТО НЕ НИ ДАВА ДА ЗАПОЧНЕМ НОВ ЖИВОТ?

АЛЕКСАНДЪР ТКАЧЕНКО

Често хората вършат в младостта си необмислени и недобри неща. В по-зряла възраст и особено след възърковяване, настъпва осъзнаване и съжеляване за грешките, но и страх, че последствията от тежкото минало ще нарушат евентуалното благополучие в по-нататъшния живот. Иначе казано, паметта ни

възпроизвежда една след друга случки и събития от миналото, създавайки ни пречка да живеем днес и да строим бъдещи планове за нормален и щастлив живот.

Не можем да променим миналото. Затова пък е по силите на всеки, да промени отношението към собствените си спомени.

За вярващия човек най-прекият и очевиден път е духовният чрез тайнството Покаяние. Но и психологическите методи може да не са излишни.

Да измениш отношението си към спомените въобще, не означава да забравиш за извършения някога грях. Напротив, за тайнството Покаяние, в човека е необходимо максимално ниво на осъзнатост на злото, което е било направено.

Каещият се човек е този, който намира в себе си мъжество да погледне към миналото си и да види какво е сторил, казвайки си: „Да, аз наистина направих това. Оказа се, че съм способен да извърша подобно зло. Но не искам повече да живея така. Силно искам да се променя и повече да не повтарям този грях в живота си. Господи, помогни ми!“.

Това е много сериозна вътрешна работа, на която е способен само този, който наистина е решил да приключи с греховното минало и завинаги да скъса връзките с тъмнината на направеното някога зло. Възможно е да изпитваме много болка от спомените, много срам и страх от срещата си с греховното минало.

Ако покаянието е искрено, Бог ще прости изповядания грях. Хората, пред които човек е съгрешил, вероятно също отдавна са му простили. Но собствената му памет ще го разкъсва на две части, едната от които постоянно ще се връща в миналото, а другата няма да му дава да се върне там от страх и срам. Грехът, живеейки в паметта на човека,

периодично напомня за себе си, а човекът не желае да си го прости.

Струва ни се, че тук има някакво противоречие: човекът в крайна сметка иска да избегне тези болезнени спомени. Защо през цялото време се опитва да се върне към тях? Уви, в нашата психика това е свойство на несъзнателните процеси. Опитвайки се мислено да завършим някакво травмиращо събитие от нашето минало, ние несъзнателно се връщаме към него в паметта си. И тук споменът се прекъсва, защото се боим

да изпитаме отново тази болка, която ни се струва, че не сме в състояние да понесем.

Страхът от срещата с миналото обрича човека на безкрайно преживяване на този страх във формата на постоянни неуспешни опити за среща с него.

Светите отци на Църквата са говорили за покаяния плач. Този плач на съгрешилия е свидетелство за преживяването на срещата със собствените си чувства, които

сме подтиснали: срам, болка от извършеното и страх от наказанието. Понякога тази среща се случва по време на изповед, понякога по време на духовна беседа със свещеника, понякога в кабинета на психолог или просто по време на разговор с близък човек. Но без нея надали човек може да се избави от тягостните спомени. Човек не може да се раздели с греховното си минало, защото не може да се примири с това, че е бил способен да извърши нещо подобно. Често такива чувства се съпровождат със сълзи,

но все пак те не са задължително условие за покаяние. И сърцето може да плаче. Но без такава душевна болка за стореното, не съществува истинско покаяние.

Свети Йоан Златоуст образно сравнява плача на душата за собствените грехове с водни потоци, в които болката от тези грехове отплава от нашата памет: „Незначителните дъждовни потоци отнасят леките стъбълца и пръчки, дълбоките реки и бурните планински потоци са в състояние да завличат със себе си цели стъбла и части от дървета, тежки камъни. Претегли греховете си: ако прегрешението ти е незначително, то са достатъчни и малко сълзи, ако грехът е голям, то и потокът сълзи трябва да е обилен“.

Още един важен момент при разделянето със спомените за извършените грехове е приемането на отговорност за извършеното. Точно така е постъпил в Евангелието и разкаялият се началник на митарите Закхей. Осъзнавайки гре-

ховете си, той не започнал да терзае сърцето си с противоречиви чувства. Вместо това, Закхей обявил пред всички хора, че поема отговорност за престъпленията си и е готов да се разплати, и възвърне всички загуби на пострадалите от неговите действия.

За съжаление, невинаги можем да поемем отговорност за извършения грях и да се опитаме да поправим щетите, които сме нанесли. Животът така разделя хората, че понякога съгрешилият дори не знае къде да дири своите потърпевши жертви. Можем мислено да се срещнем с пострадалите от нас хора и мислено да ги помолим да

ни простят, ако няма възможност реално да се срещнем с тях. За вярващия човек тук се отваря още една възможност – мислено да просим от пострадалите, те да се помолят за нас.

Митрополит Антоний Сурожски описва удивителен случай. Веднъж към него се обърнал човек, който по време на войната случайно застрелял любимата си, своята годеница. С един изстрел разрушил всичко, за което толкова мечтаели – за щастливия живот след войната, тя да роди деца, да учат и да работят на любимата си работа... И той отнел всичко това не от кого да е, а от най-близкия си и най-скъпия си човек на тази

земя. Този нещастен човек живял дълъг живот, многократно се каел за греховете си пред свещеника по време на изповед, но нищо не му помагало. Чувството за вина не го напускало, даже и шестдесет години след злополучния изстрел.

Обхванат от горещо състрадание и съчувствие, митрополит Антоний

му дал неочакван съвет: „Вие сте се обръщали към Христос, Когото не сте убивали, към свещеника, комуто не сте нанянали вреда. А защо не сте се замисляли да се обърнете към любимата си, която сте убили?“. И човекът останал изумен: „Нима не е само Бог Този, Който прощава?“ – попитал неволният убиец. Митрополит Антоний му отговорил, че наистина е така, но му обяснил, че ако момичето, което е убил, му прости и се застъпи за него, то Бог няма да подмине и ще зачете нейното опрощение. Предложил му след вечерните си молитви да седне и да разкаже на своята любима за дългогодиш-

ното си душевно страдание, за своето опустошено сърце, за преживяната мъка, и да я помоли да му прости и се застъпи за него - да измоли у Господа мир в сърцето му.

Човекът така и направил и скоро след това получил сърдечен покой ... Понякога изцелението може да настъпи по-късно, с цената на дълги години страдание и угризенения на съвестта, сълзи и мъчение.

Да изменим отношението си към спомените си за някакъв грях, не означава да подтиснем греха в дълното на своята памет и страхливо да треперим при всяка мисъл, която е свързана с тази болезнена тема. Това означава да приемеш стореното от теб като нещо, което наистина се е случило. Това означава да престанеш да се криеш от спомените си. Да признаеш, че действително ти си сторил това, че ти си бил способен да го сториш. Но и че твърдо си решил повече да не постъпваш по този начин и си готов да преживееш

и срама, и страха от срещата с тези, които си обидил някога. Дори тази среща да е само в собствената ти памет. Да се покаеш не означава да забравиш.

Апостол Павел е бил гонител на Църквата, преследвал християните и ги е хвърлял в тъмница. А след това станал най-ревност-

ният проповедник на Евангелието, най-безстрашният Христов апостол. Ала заедно с това, той никога не забравял това, което е извършил някога. И Павел не се е срамувал да споменава греха си публично по време на проповедите си, заради което християните в началото не желаели да го приемат, макар вече покаял се. Той подробно описа

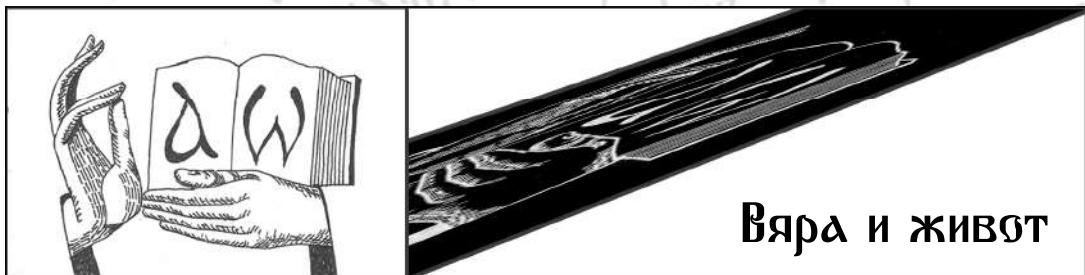
собствения си позор в посланията към общините, свидетелствайки колко велико е милосърдието на Бога, способен да приеме вчерашния гонител на Църквата в число на своите апостоли.

Това е и истинското освобождение от миналото. Когато спомените за греха повече не раняват сърцето, защото всички чувства, които са свързани с него, вече са преживени от човека. И сега той може да държи този грях пред себе си, но не като оръдие на своя опит, което безкрайно ще терзае съвестта му. А само за да напомня от каква мрачна

бездна Господ го е извел към тихата светлина на Своята Истина.

Превод от руски език: Теодора Вивитска

Вяра и живот

ИЗОБЛИЧЕНИЕ

Валерий Андонов

„Защото Ти малко по малко изобличаваш заблудилите се, като им напомняш в какво съгрешават, та като отстъпват от злото, да повярват в Тебе, Господи!“

(Премъдрост Соломонова, 12:2)

Вечерната служба беше към края си. Наближаваше времето, в което свещеникът щеше да дръпне олтарната завеса, да даде отпуст и така за клисаря Димитър най-после този предълъг работен ден, който сякаш нямаше край, щеше да приключи.

За пореден път той хвърли нетърпелив поглед към часовника, чиито стрелки сигурно бяха натежали от умора, досущ като него, и се движеха едва-едва, като старец на нагорнище с пълни пазарски чанти в ръце.

Не можеше да даде еднозначно обяснение защо се чувства с толкова изцедени сили и необичайно изнервен и раздразнителен. Денят бе празничен, включваше утрения и света Литургия и затова, разбира се, трябваше да стане в ранни зори и да отвори храма с час и половина преди стандартното работно време. Но това си беше в реда на нещата, както и самата подготовка за службата с всичките му паления на кандила, подреждане, чистене и тъй нататък – рутинни клисарски задължения. Обичаен бе и поголемият поток от народ, с непрекъснатите покупки на свещи, кръстчета, икони, записване на литургии за здраве и за упокой души, заявки за бъдещи кръщенета и венчавки, молитви за различни случаи и какво ли още не. И всякакви въпроси и запитвания от най-различен характер на някои хора, на

които сякаш на челото им бе написано: „Идам на църква два-три пъти годишно, за да запаля една свещ; понятие се нямам от църковните работи, ама не си давам и труд да науча нещо“ - въпроси, от комично звучащи, преизпълнени с невежество и всякакви суеверия, та чак до нелепи и абсурдни – да се чудиш да се смееш ли, да плачеш ли или и двете?!..

Все пак, длъжен си да бъдеш учтив, съпричастен, състрадателен, да обясняваш, доколкото можеш, и изобщо да си на нивото на своите задължения като християнин и църковнослужител. Клисарят може да е на ниското стъпало в църковната йерархия, едновременно и да е чистач, продавач, уредник, общ работник и изобщо многофункционален, но все пак работещ в Божия дом и стоящ на първа линия в комуникацията с хората, които влизат. Той е „лицето на храма“, както му бе казал свещеникът при неговото назначаване.

И Димитър, в интерес на истината, се стареше да бъде такъв. Беше възцърковен християнин от много време и сега, когато постъпи на работа, вече на възраст и с много години зад гърба си, в които бе работил какво ли не - в страната и в чужбина, повечето изпълнени с нелек физически труд,

сегашната работа му се струваше, едва ли не, като ваканция на море. За трите години служба в храма беше свикнал и обръгнал от всичко, работеше с желание и даваше всичко от себе си. Но от скоро не се чувстваше в добра форма. Не само физически и здравословно, с тия пристъпи на главоболие, болки в гърба и кръста като наследство от времето, прекарано по строителните площадки.

Тия дни се случи така, че колегата му излезе в болнични, а колежката тръгна на отдалвна заплануваното си поклонническо пътуване и той остана сам при „оголен фронт“.

При този наплив от хора в празничния ден, нямаше кой да му помогне и се налагаше да върши всичко сам. Обслужваше посетителите, на моменти изскачаше от пангара и притичваше да почисти и подреди свещниците, задръстени от

горящи, догарящи и вече изгорели свещи и после се връщаше на бегом в пангара пред изнервената опашка, чийто край не се виждаше. На всичко отгоре, след литургията имаше кръщение и трябваше да приготвя необходимото за него - маса, купел, да изготвя документи и цялата тая лудница при несекващия поток от хора пред гишето. Чак до ранния следобед, който най-сетне донесе малко покой - хората се пръснаха за обяд и разходка и за клисаря остана малко време да похапне, да изпие едно кафе и да се отпусне на пейката в двора под приятните лъчи на слънцето.

„Ама че ден!“ - помисли си. Но, така ще

е, докато минат празниците. После, в обикновените делнични дни няма да е същото, пък и колегите ще се върнат и натоварването няма да е такова - направо ще е песен! „А довчера - си каза утешително - ще има мач от Шампионската лига и с бира в ръка, на дивана - и аз да разбера нещо от празника“...

Телефонът му иззвъня и прекъсна краткото му спокойствие - жена му му напомни за предстоящия ремонт на терасата в жилището им, за среща с майсторите, материалите, които трябва да купи и прочие. С досада прибра телефона в джоба си и това

го подсети, че от известно време насам синът му все го крънкаше за нов смартфон, при положение, че и старият му вършеше работа, а на всичко отгоре беше и безработен от месеци и не се впечатляваше кой знае колко от това. Беше изтеглил кре-

дит за ремонта, колата му плачеше за сервиз и изобщо - проблеми да искаш! Междувременно, малко по малко посетителите пак взеха да се увеличават. Наближаваше и време за вечерня - палене на допълнителни кандила, подготовка за службата, че и накрая - чистене на пода и свещниците преди затваряне - и пак ще отиде до след работно време! Наистина чувстваше как умората и раздразнението започват да вземат връх над обичайното му спокойно и уравновесено поведение, в което се старяше да бъде внимателен и учтив с хората.

При свещниците една жена му поиска кибрит, при положение, че имаше сума го-

рящи свещи, от които да запали своята. Ама не - „цяла да вземе чужда енергия“. Друга му направи забележка, защо премества свещта ѝ, когато преподреждаше, за да отвори мястото за нови свещи. При други подобни моменти не би се изнервил, но сега го направи – отговори троснато и назидателно, че това са пълни глупости и чисто суеверие. В храма почти кресна на един мъж, влязъл с шапка на главата и на друг, който оставяше кални следи, кръстосвайки насам-натам. Отмина, без да обърне внимание на молбата на един бездомник, молец да му се даде нещо за ядене. Беше младеж, който често се навъртатше наоколо и внушаваше съжаление с недъга си, и обикновено го обгрижваха, защото бе кротък и помагаше, когато трябва.

Имаше останало жито и други неща за ядене от една панихида, можеше да прескочи

до хладилника в енорийския център и да му даде, но този път само вдигна рамене с досада – „сега не мога, утре“ и влезе в пангара. „В крайна сметка, не съм от социалните служби“ – помисли си и зачака кога най-после ще свърши вечернята.

Беше привечер, захладня и дворът - пуст, празен и тих, с нищо не напомняше за празничното оживление през този шумен и напрегнат ден. С въздишка на облекчение се готвеше да удари ключа на вратата на храма, когато неочаквано чу тих глас:

– Извинявайте, може ли да ми дадете една свещ?

Обърна се рязко, с връзката ключове в ръка. Зад него стоеше една жена на неопре-

делена възраст, с букетче теменужки и плахо изражение на лицето. Изглежда я ядосано.

– Не виждате ли, че затварям? Работното ми време отдавна свърши!

– Много съжалявам, влезте ми в положението. Детето ми е болно от доста време, просто съм отчаяна. Само да запала свещ с молитва да оздравее, няма да Ви бавя. Много Ви моля!

– И аз съжалявам, и Вие ми влезте в положението. И аз имам семейство все пак, става късно и не мога цяла вечер да чакам на някого да му хрумне да дойде в последния момент. Елате утре, съжалявам, довиждане и лека вечер!

Тръгна с тежките железни крила на входната врата, щракна катинара. Тръгна забързано по пътеката навън и мимоходом погледна към жената, застанала под уличния стълб. На слабата жълта

светлина му се стори, че една бяла точка като сълза блесна на лицето ѝ и изчезна.

Парна го мимолетен импулс на жалост и подтик да се върне назад, но все пак ускори крачка и отмина. Мина през близката градинка и на една пейка видя свито като куче момчето – бездомник, което му хвърли поглед, пълен с безмълвен упрек и дълбоко примирение. „И утре е ден!“ – помисли си Димитър – „не мога да взема върху себе си проблемите на целия свят. И моите не са малко.“ И продължи стремително по пътя към дома си.

Бленуваната домашна вечер не му донесе мечтания покой. Жена му, без да иска му даде да се почувства виновен, като му

сподели, че въпреки тежкия си ден в офиса е превъзмогнала горчивите моменти с мисълта, че това в края на краищата е изпитание и като такова следва да се посрещне със смирение и без ропот - по християнски... Синът му се оплака, че в бюрото по труда са захлопнали гишето под носа му в края на работното време и не са му обърнали внимание. Димитър изказа възмущение – какви бюрократи само – и после се самоизобличи, като си спомни нещо, което го накара да се засрами.

И мечтаното утешение, за което бе мислил да си подари в края на деня, не му донесе оная очаквана наслада. Някакво смътно чувство на тревожност и неудовлетворение лишаваше гледането на мача от Шампионската лига от обикновените емоции и дори вкусът на бирата не бе същият.

Толкова бе уморен – направо изцеден – и се мислеше, че ще заспи в мига, в който положи глава на възглавницата. Но не се получи... Въртя се дълго, редувайки безсъние и полусън и когато най-сетне се унесе, в разгорещеното му съзнание се мяркаше посърналото лице на оная жена, чиито сълзи капеха върху лицето му, като горещ восък на незапалена свещ за здраве на болно дете, а когато отмяташе завивката си, затреперваше от студ, като оная бездомник, гладен и свит, като куче на пейката.

На сутринта жена му го свари на терасата, бледен и жълт от недоспиване, стиснал перилата и обронил глава.

И му даде онова утешение, от което имаше най-много нужда. Понякога човек затваря сърцето си за чуждата болка, то става като камък, натежава и боли, притиска гърдите. И ако изпуснеш мига, остава така до смъртта. - Не го изпускай, отвори го и то ще

бие, както преди в ритъма на любовта, който Бог е вложил в нас още от рождението ни! - каза тя.

В утринната ведрина клисарят Димитър бързаше към храма. Много се надяваше да види оная жена пред портите. Нямаше я. Поне бездомникът беше там. Каза му някак строснато, като гледаше да прикрие смущението си:

– Какво стърчиш там? Хайде ела да ти направя чай!

По - късно забеляза пред портите, долу на

плочника, паднало едно букетче теменужки. Позна го – на жената от вчера! Взе го и го постави на бюрото си в пангара, в една вазичка, за да бъде цял ден пред очите му.

За изобличение.

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕАЛНОСТТА НА ХРИСТОВОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ.....	1
РАЗБИРАНЕТО ЗА ЗЛО.....	3
ОТКЪДЕ ПРОИЗЛИЗАТ МНОГО ОТ ПРОБЛЕМИТЕ НА СЪВРЕМЕННОТО ОБЩЕСТВО?	7
„ЗАТОВА ПРОСЛАВЕТЕ БОГА В ТЕЛАТА СИ И В ДУШИТЕ СИ, КОИТО СА БОЖИИ“	11
СЪТВОРЕНИЕТО НА ПЪРВИТЕ ХОРА И ТЕХНИЯ БЛАЖЕН ЖИВОТ В РАЯ	13
ВЕЛИКОТО ТАЙНСТВО БРАК.....	16
ДА ИСКАШ ДА СИ ОБИЧАН Е ЕСТЕСТВЕНО, ДА ИСКАШ ДА ОБИЧАШ - Е НАД ЧОВЕШКОТО ЕСТЕСТВО	21
НЕ ТРЯБВА ДА СВИКВАМЕ СЪС ЗЛОТО	26
КАКВО ЩЕ КАЖАТ ХОРАТА?	29
ХРИСТИЯНСТВОТО НЕ Е КОМФОРТНО	33
НАСЛАЖДЕНИЕТО.....	35
СЪВРЕМЕННАТА НАУЧНА КОСМОЛОГИЯ И ПРАВОСЛАВНОТО БОГОСЛОВИЕ.....	37
ДА ЗАПАЗИШ ЧИСТОТА И ДА СТРАДАШ ИЛИ ДА ПРЕДАДЕШ СЕБЕ СИ?	41
ИНТИМНИТЕ ОТНОШЕНИЯ В БРАКА.....	45
ИМА ДНИ, КОГАТО СМЕ ОТЧАЯНИ. КАК ДА СЕ СПРАВИМ?	48
СЛОВО ЗА „МАЛКИТЕ СВЕТЦИ“	50
КРАСОТА ЗАВИНАГИ	52
КАК ЦЪРКВАТА СЕ ОТНАСЯ КЪМ ПРЕОБРАЗЯВАНЕТО НА ВЪНШНОСТТА?.....	56
СВЕТИ ЙОАН ЗЛАТОУСТ ЗА ПРОТИВОЕСТЕСТВЕННОТО УПОТРЕБЛЕНИЕ НА ПОЛА (ЛГТБ).....	59
КАКВО ДА ПРАВИМ, АКО ТОВАРЪТ НА МИНАЛОТО НЕ НИ ДАВА ДА ЗАПОЧНЕМ НОВ ЖИВОТ?.....	60
ИЗОБЛИЧЕНИЕ	64

Енорийски живот

Православни беседи - петък от 18:00 ч

Неделно училище за деца - неделя от 10:30 ч

Библиотека - петък от 18:00 - 19:00 ч и неделя от 10:30 - 11:00 ч

Поклоннически пътувания по манастирите

Богослужение

Акатист към Света Богородица Всещарица пред чудотворната ѝ икона - сряда от 17:00 ч

Акатист към Свети Георги пред чудотворната му икона - четвъртък от 17:00 ч

Молебен канон към Света Богородица - петък от 18:00 ч

Вечерня - събота от 17:00 ч

Утреня - от 8:00 ч

Св. Литургия - неделя от 9:00 ч и всеки понеделник, четвъртък и петък от 8:30 ч

Св. Литургия се отслужва и на всички по-големи църковни празници

Редакционен екип

Ставрофорен иконом
Дончо Александров

Свещеноиконом
Теодор Стойчев

Протоиерей
Ясен Шинев

Йоанна Калешева

Весела Митева - Костова

Крикор Андреасян

Диана Янчева

Валя Марчелова

Епархийски новини

В концерта взеха участие: Петя Панева, Васил Петров, Атанас Кателиев, Гайдарски оркестър „Диньо Маринов“, Arsen Magic, Вокална академия „Бънджи Сингърс“, Фолклорен ансамбъл „Варна“, Спортен клуб по карате „Ичи Геки“, Модерен

балет „Step one“, Andy Laser Shows, N.D.Ballet и Мъжки хор при катедрален храм „Св. Успение Богородично“. Всички събрани средства от продажбата на билети и по време на концерта са определени за построяването на параклис „Всички български светии“ в кв. Изгрев- гр. Варна.

Енорийски новини

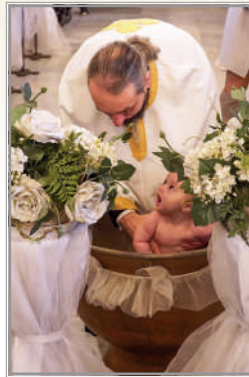
На 18 януари, когато светата Църква чества паметта на светите Атанасий и Кирил Александрийски, а

храм „Свети Атанасий“ своя храмов празник, Негово Високопреосвященство Варненският и Великопреславски митрополит Йоан възглави празничната света Литургия. С това беше поставено началото на честванията по случай навършването на 185 години от построяването на храма, което ще продължи с многобройни инициативи и събития през цялата година. Заедно с Архиеерея съслужиха председателя на храма домакин - ставрофорен иконом Дончо Александров, архиерейският наместник на Търговищка духовна околия ставрофорен иконом Славчо Проданов, както и духовници от града и епархията. По установена вече традиция, след светата Литургия, беше отслужен Водосвет и бяха осветени ястия от риба, които бяха раздадени на всички присъстващи за здраве и благословение.

В първата неделя от Великия пост – Неделя Православна, след празничната света Василиева Литургия бе отслужен

молебен за запазване Светата православна Църква в мир - невредима и непобедима от ереси и суеверия, от нападения на всяко зло от противопоставящите ѝ се отстъпници. Болшинството богомолци бяха донесли свои домашни икони и бе извършено тържествено литийно шествие около храма, заедно с християните от старинен храм „Успение на Пресвета Богородица“.

На 25 март - празника Благовещение на Пресвета Богородица, свето Кръщение получи най-малката внучка на енорияшите ни Огнян и Валя. Тайнството бе извършено от ставрофорен иконом Дончо Александров - духовен баща на семейството, а възприемница и духовна майка на новопокръстената Бояна стана Цветомира Радева. По молитвите на Пресветата Дева и на небесния ѝ закрилник свети Боян Енравота, невръстната младенка да придобива благодатта Божия!

За поредна година, преди големия християнски празник Възкресение Христово бяха организирани „Великденски четения“ в храм „Свети Атанасий“, по инициатива на църковното настоятелство и с благословията на Варненски и Великопреславски митрополит Йоан. В три поредни недели бяха из-

несени духовни беседи: „Богопознанието“ с лектор гл. ас. д-р Смилен Марков от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“; „Чакам възкресение на мъртвите“ с лектор д-р Мариян Стоядинов от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“; „Пред прага на Вечността“ с лектор про-тойерей Анатоли Ангелов.

Дарения за храма:

BIC COD: STSABGSF

IBAN: BG 49STSA9300010451152

„Банка ДСК“ ЕАД клон Варна

Снимка първа корица - www.orthphoto.net

Посетете интернет страницата ни: www.sv-atanasii-varna.org

Разпространява се бесплатно